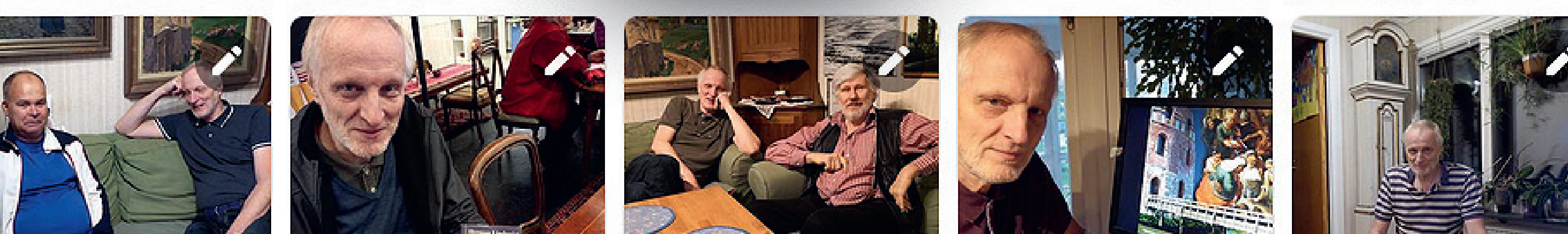
Sven Rosborns inlägg i FaceBook 2021

1 jan 2021

Yian och Mats tillbringade en kväll hos "gamlingarna" och fyrbenta Eskil på Sigurdsgatan. Jag hade sparat öppnandet av deras julklapp från julafton till mig för detta tillfälle. En av Anton Bergs större chokladkartonger. Dom plundrade inte hela - det finns många godbitar kvar till mig under kommande dagar. Hustrun kommer dock att kontrollräkna.

2 jan 2021

Sitter och ordnar upp i gamla foton. Här ett från ett av många studiebesök på historiska platser, denna gång i Lejre och i Vikingeskibshallen i Roskilde 2012. Bredvid mig min kollega på Fotevikens Museum historikern Karl-Fredrik Wasén. Tack Karl-Fredrik för de många gånger vi tillsammans fick möjlighet att bearbeta äldre skrivna källor om inte minst Nordeuropas historia under vikingatiden.

6 jan 2021

En historisk dag i hamnen 2005 med bl.a. Koggen. Den möjligheten lär inte Malmöborna få uppleva mer..

Källa/Foto:Robert Wahlström Harr.

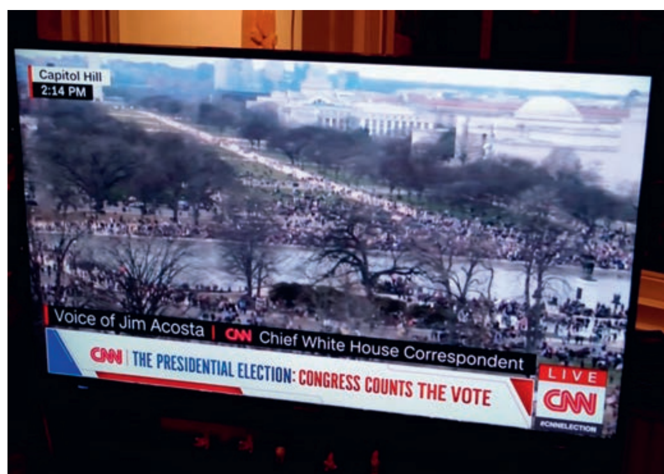

6 jan 2021

Just nu skapas en otrolig historia, vilken började 19.00 svensk tid, en händelse som kommer att finnas i de framtida historieböckerna. Den amerikanska presidentpajasen Trump har fått en stor del av republikanerna i senaten och representanthuset att protestera i godkännande av Biden som president. Han har i dag hotat sin vicepresident som är ordförande i senaten att gå mot konstitutionen. Detta är nästan ett försök till statskupp. Trump och hans tokiga anhängare kommer inte att lyckas eftersom konstitutionen förordar demokrati där valresultaten ska vara utslagsgivande, inte baserat på en sittande presidents hot.

Ni kan följa denna historiska händelse där demokratin i Amerika är utsatt för attack direkt på TV, på CNN. Det kommer att ta timmar. Jag själv har följt det hela dagen och kommer att sitta uppe länge än. Detta visar bara hur skör demokratin är och att vi måst stå upp för dess grundsatser.

6 jan 2021

BREAKING NEWS: Amerika under attack!

Just nu kvällen den 6 jan 2021 pågår ett försök till statskupp i Amerika. Trump har just nu uppmanat till protester mot valresultaten, väl medveten om att hans sjuka anhängare i tusental redan har stormat de yttre delarna av Capitolium. Ni kan följa dramat på CNN. De är nu brutit sig in i senaten. Senatorer har barrikaderat sig i sina rum. Presidenten gör inget.

Upprorsmakarna har nu 20:40 tagit sig in överallt och politikerna håller på att evakueras. Beväpnad polis försöker hålla stånd framför dörrarna. Trump gör inget.

7 jan 2021

Det som är skrämmande är att av representanthusets medlemmar, när de återsamlades efter stormningen, röstade ca 140 republikaner på att valet i Pennsylvania var riggat, alltså följde de Trumps lögner. Valresultatet har bekräftats i flera domstolar. Och detta efter att Trumpanhängare stormat Capitolium, slagit sönder inredning och fört in Federationens stridsflagga från 1860-talets inbördeskrig. Bilden visar resultatet i representanthusets röstning. 137 av republikanerna röstade för Trumps lögner och försökte stoppa valet av Biden.

Amerika har mycket stora problem vilka troligtvis bara kommer att bli värre trots att de får en till synes förnuftig president den 20 januari.

8 jan 2021

Början på Fotevikens Museum - en enorm kraft och ett engagemang i att bygga upp något som visar fram vår forntid i en av Sveriges största historiskt pedagogiska satsningar. Med vår personal kunde vi bokstavligt talat flytta berg (jordmassor) och verkligen komma med ett alternativ på att visa vår historia utanför de traditionella museernas glasmontrar. Fantastiskt att se alla dessa gamla vänner och arbetskamrater i dessa bilder efter 25 år.

13 jan 2021

Tjugondag Knut kör julen ut! Ja, den där danske Knut som gör slut på det roliga!

Knut Lavard blev 1131 kallad till ett möte med sin kusin Magnus i en skog på Själland. Här tog kusinen och klöv hans huvud i två delar. Därefter gick kusinens män fram och var och en stack sitt spjut i den döde. Detta är nog första gången vi hör talas om ”dansk hakkeböf”.

Den vänlige Knud blev dock helgonförklarad efter sin död men sanningen är att hans liv tog slut den dagen. Och nu har också julen

2020 tagit slut. (Fast granen behåller Christina, Eskil och jag några dagar till!)

13 jan 2021

Efter att jag i dagar och sena kvällar följt utvecklingen och debatterna i USA röstade i kväll representanthuset för att avsätta presidenten som uppviglare, förrädare mot konstitutionen och för den brutna presidented som han en gång lovat hålla.

Efter att i dag ha hört republikanernas försvar för sin ”diktator” blir man rädd. En del av dessa röstberättigade republikaner är enligt egna uppgifter hotade och för sin och sin familjs säkerhet närmast tvingade att rösta som ”sin ledare”. 10 republikaner vågade dock gå emot sin ledare och rösta för demokratins principer i ett fritt land. Mina tankar går till Hitlers Tyskland i slutet av 1920-talet. Då var det manipulation, mobben, hoten och rädslan som öppnade vägen för diktaturen. Samma koncept som en viss Trump i dag försöker döda demokratin i USA med.

26 jan 2021

Fick i kväll via Facebook veta att Lars Andersson avlidit. Jag utsåg Lasse till utgrävningsledare för en av Malmö stads största medeltidsutgrävningar år 1976. En stor tomt söder om Själbodgatan invid S:t Petri kyrka skulle grävas ut. Inte mindre än 3½ meter tjocka medeltida kulturlager fanns här och för första gången i Malmös historia fick vi kontakt med byggnadslämningar från mitten av 1200-talet.

Det blev många spännande, inspirerande och roliga diskussioner oss två emellan. Om utgrävningsmetodik, om arkeologiska fynd och om Malmös äldsta utveckling. I utgrävningsteamet fanns då flera andra unga arkeologer som med spadar och grävskedar skulle komma att slåss för att kunskapen om Malmös äldre historia inte bara schaktades bort. Lasse gick senare vidare och han skrev sin doktorsavhandling ”Pilgrimsmärken och vallfart” år 1989.

Fotot visar ett exempel på hans lust att tillföra den arkeologiska utgrävningsmetodiken nya tekniker. En annorlunda lodfotografering

vid grävningen 1976. Lasse hänger på ett okonventionellt sätt i luften för att få bra ”vertikalfoton” över de medeltida lämningarna.

Lasse, vila i frid!

27 jan 2021

Börjar se ljuset i tunneln. Sitter med slutarbetet med layouten till boken om Harald Blåtand, hans grav och hans liv.

Klicka här för att se filmen!

29 jan 2021

Det var då det! Åke Persson har hittat denna tidningsartikel om hur vår jakt på Harald Blåtand startade. Då visste vi inte vilket omfattande och tidskrävande arbete som väntade under flera år framåt.

Klicka här för att läsa mer!

4 feb 2021

I ett tidigare inlägg har bl.a. Robert W. Wahlström Harr hänvisat till den skånska fosfatkartan från 1934. Eftersom jag är lycklig ägare till ett komplett exemplar beslöt jag 2018 att lägga ut kartan på Internet så att fler än jag själv lätt kunde studera denna. (Ju högre fosfathalt ju större mänskliga aktiviteter). Du kan ladda hem hela kartan genom att klicka på länken här!

(Klicka på länken, sedan på den blå knappen ”Download pdf” och sedan på Raden ”No thanks” så kan du föra över den till din dator)

8 feb 2021

År 1995 började vi bygga ett helt nytt museum i Skåne, Fotevikens Museum. Vi arbetade på den tiden med marinarkeologi runt Skånes kuster och speciellt i vattnen kring Nordens största vrakkyrkogård, Falsterbonäset. De första åren rekonstruerades därför påträffade vikingaskepp i full skala samtidigt som vi byggde upp museets vikingastad. Vilken fantastiskt kreativ och lärorik tid i vår skånska historia. Björn Jakobsen har här djupdykt i de tiotusentals foton där vi dokumenterat museets framväxt.

17 feb 2021

Malmö har genom tiderna sett stora diktare och författare växa fram. Hittade denna dikt i Malmö Allehanda från år 1881. Den är skriven av Erhold, en för mig tyvärr icke känd Malmö-

Malmö ſtad.

Wår ſtad, wår ſtad, wår ſtolta ſtad,
ditt lof jag ſjunger här,
men ſäge helſt, att någon qwad
ditt pris, ſom wore mera glad,
hwars ſtämma wore mera ſkär
än krönikörens är.

Wår ſtad är feſtlig, ſkall ſå bli,
den ej ”tunguſiſk” är.
Oß ingen främling far förbi,
men dröjer qwar och tror ſom wi,
att hwart i werlden koſan bär,
dock Malmö ſtoltaſt är.

Wi älſka gator, torg och hus
och tryggt på framgång tro.
Hit kom herr Hakon Brunius
och wiſade elektriſkt ljus,
men wi ha gasbolag, jo jo,
ſom ſegrar må ni tro.

Här fins ej kif, här fins ej ſtrid,
ej fälles här en tår,
ty ſäll är ſommarns fagra tid
och wäderleken ljuf och blid.
Huſarmuſiken drillar ſlår
och allas hjertan får.

bo som i dåtidens sociala media, dagspressen, ville göra sin röst hörd.

Erhold älskade sin stad; därom är det ingen tvekan. Han tycker staden är festlig och ingen främling hastar förbi utan blir kvar i staden. Att den uppväxande industristaden är något att tro på är för honom en självklarhet. Och minsann anammade Malmö den sensationella nyheten med elektriskt ljus. Att man fått ett gasbolag som tänder många köksspisar istället för vedeldade sådana anses tydligen också som en seger. Och visst är det fint att höra att det aldrig är bråk och strid i Malmö utan man lugnt varje veckoslut på sommaren kan avnjuta husarernas musikkår vid Rundelsgatans lummiga grönska .

Men vad är *”tungufisk”* för något? Uppenbart något Malmöitiskt uttryck som står som motsats till ”festligt”.

Varför tror jag att den gode Erhold nog inte berättar hela sanningen om sin stad för 140 år sedan?

20 feb 2021

Som nattlektyr valde jag i går Lars Salius första del av *”Äldre och Nyare Skånska Handlingar för År 1755.”* Det är alltid angenämt att bläddra i trycksaker vars papper är flera hundra år gamla. Det både luktar och känns inspirerande.

Lars Salius skrev *”Om Scanör och Falsterboda samt det Sillfiske som där fordom tid Warit”*. Döm om min förvåning när han plötsligt kastar in två runstensbilder av Hunnestadsmonumentet. Bilderna har han hämtat från Worms bok från 1600-talet. Hur får han ihop dessa vikingatida runstensbilder med medeltidens sillamarknad? Jo han jämför kläderna som männen har på bilderna med klädedräkten som påstås ha införts i Skanör/Falsterbo av tyskarna. En något krystad jämförelse minsann, men jag återger den här ändå som exempel på hur man genom tiderna på olika sätt tolkat våra runstenar. (Bilderna visar dels Hunnestadmonumentets stenar, del en sida ur Lars Salius häfte):

”Wid Hunnestad, en Ladugård under Marsvinsholm i Skåne, och Liunis Härad belägen, finnas åtta stora upresta til någras åminnelse, som bebodt det där fordom befintliga, men nu til ringa qwarlefwor synliga slottet: Ibland dem äro desse 2:ne hoosgående, af hwilka den ena föreställer en man til fots, och ey en kvinna, som Wormius in monumentis p. 188 orät föregifwer, klädd i en lång kiortel, kolt eller som det i orten heter flumm, med trånga ärmar, en knapp öpning at sticka hufwudet igenom, och en upskärning, ifrån lifwet och her igenom, på det han måtte hänga slätt då man satt till häst, wida byxor och skor med bakstycken, en hatt eller karpus och en hammar-yxe på axelen, aldeles som Thorkel Hågur och Nial beskrifwas.

På den andra är en Man til häst med et kaste spjut i handen, och äfwen en sådan kolt, hwarwid byxorne intet synas, såsom updragne öfwer häste ryggen, nästan som det står i Westein, at han red med ett bieller betsel, klädd i en blå kappa, och spjut i handen. Gill. Sag. C.21.

Denna förfädernas drägt, blir således den älsta man kan framwisa, hwilken efter Arnoldi berettelse först kommit at undergå någon ändring, då Lybeckarnes handel wid Scanör och Falterboda, införde främmande moder, i kläder och annat, som dock ej bör förstås hafwa sträckt sig stort widare, än til de förnämare, och mäktigare; hälst som man ännu i denna dag finner, at allmogen, i synnerhet omkring

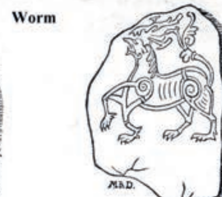

Skonvig

Worm

de ofta nämnda städer, kläda sig nu som förr, i trånga lifstycken, af hwilka somliga äro så gjorde, som den här är afritad och beskrefwen, med en liten öpning allenast för hufwudet, och af dem kallas Kryp j, (at krypa uti); emedan den har ingen annan öpning än för hufwud och armar: en trång tröya kallad Flasketröya, en Carpus, sådan som den här står aftagen, och wida byxor, icke annorlunda än en sjöman.

Men detta ware nog sagt om Skåningarnes äldre och nyare klädedrägt. Hwad den öfriga desse stenars beskrifning anbelangar, lämnas den til en annan gång, då jag tänker i dagsljuset framgifwa alla Skånska Runestenar med de anmärkningar, som derwid kunna göras.”

22 feb 2021

Såg detta tidningsklipp från ca 1960 i min svärmors klippbok. Det måste ha varit en

APROPOS MÅNFÄRDER

INSPIRERADE av månfärder publicerar vi här ett luftmirakel från på dagen 47 år sedan då en zeppelinare gick över skånska slätten och så till den milda grad skrämde slag på malmöborna att de samlades i kyrkorna och bad Gud skydda deras möllevingar. Det var skördetid och folket var rädda att inte hinna med att mala.

märklig och mäktig syn när zeppelinaren smög in över Skånes sydkust. Att man bad i kyrkorna visste jag dock inte.

23 feb 2021

Gick min morgonpromenad i Kulladal med omnejd i dag och råkade då se detta hus. Har passerat det en del gånger men går man i egna tankar missar man lätt både omgivningar och passerande vänner och bekanta. De som känner mig blir inte irriterade över en sådan till synes nonchalans. De vet att jag troligtvis är hundratals år bakåt i tiden i mina tankar. Jag är nog förlåten.

Och historiska blev också mina tankar när jag stannade för att se på detta hus. Det ligger i kvarteret ut mot den urgamla landsvägen mel-

lan Malmö och Skanör, nuvarande Per Albin Hanssons väg. Strax bakom den gamle statsministern Per Albin Hanssons barndomshem från sent 1800-tal. Detta röda hus måste dock vara något yngre. Det tillhör sannolikt ”egnahemsepoken” på 1920-talet. Varför har jag då fotograferat detta hus? Helt enkelt därför att det så tydligt utmärker sig i sin byggnadsstil. Egnahem-rörelsens hus var byggda av det förhärskande byggnadsmaterialet i Malmö vid den tiden, tegel med putsade väggar. Överallt i Kulladal ser man dessa hundraåriga hus, oftast omändrade med fasadtegel m.m. Och så står här i stället ett gediget trähus, rödmålat och med brutet tak.

Jag kände mina släkttraditioner bubbla upp inom mig. På både min mormors, morfars och farfars sida kommer släkten från södra Småland inte långt från Blekingegränsen. Och just exakt sådana här trähus, i både form och material, var och är fortfarande vanliga i det området. Mitt i Kulladal, en solig morgon, gjorde detta hus att mina kända småländska släktingar sedan fyrahundra år tillbaka nästan stod till-

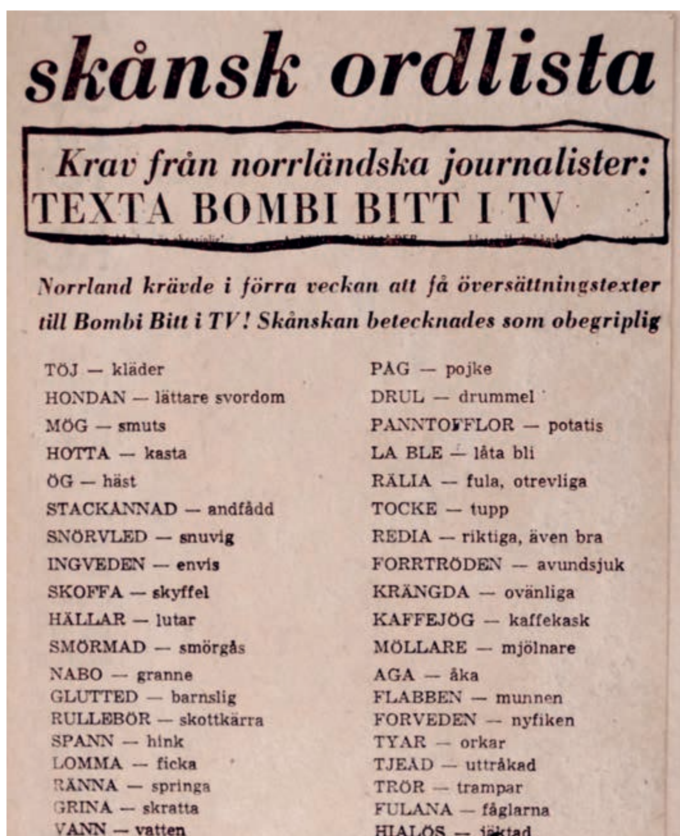
sammans med mig på denna lilla asfalterade gata.

I tre olika personers släktled går mina anor tillbaka till bl.a. vallonen Antonius Tourneur och hustrun Margareta Rubens som invandrade till Husebyområdet söder om Växjö på 1630-talet. Jag dröjde mig kvar lite framför detta röd Kulladalshus för att skänka dem en liten tanke. Ett nutida hus på en morgonpromenad i Malmö förde mig alltså tillbaka till Småland vid en tid så långt tillbaka att vi då här i Malmö fortfarande hörde till Danmark. Är jag kanske obotligt historieskadad?

Undrar vem som byggt detta hus? Var familjen kanske invandrare från just Småland? Från det landskapet kom ju för några generationer sedan många, inte minst arbetare, som sökte lyckan i storstaden. Stambanan stod klar från Malmö upp i Småland redan på 1860-tal. Via järnvägen ökade på detta sätt invandringen till Malmö norrifrån.

1 mars 2021

Satt och läste min svärmors klippbok från 1960-talet. Uppenbart blev det storm bland tv-tittarna när Bombi Bitt serien sändes. Kommer ihåg denna svart-vita serie där Österlen och Kivik framstod i sin historiska glans men har inget minne av att jag inte förstod vad de sa.

skånsk ordlista

Krav från norrländska journalister:
TEXTA BOMBI BITT I TV

Norrland krävde i förra veckan att få översättningstexter till Bombi Bitt i TV! Skånskan betecknades som obegriplig

TÖJ — kläder
HONDAN — lättare svordom
MÖG — smuts
HOTTA — kasta
ÖG — häst
STACKANNAD — andfådd
SNÖRVLED — snuvig
INGVEDEN — envis
SKOFFA — skyffel
HÄLLAR — lutar
SMÖRMAD — smörgås
NABO — granne
GLUTTED — barnslig
RULLEBÖR — skottkärra
SPANN — hink
LOMMA — ficka
RÄNNA — springa
GRINA — skratta
VANN — vatten
PAG — pojke
DRUL — drummel
PANNTOFFLOR — potatis
LA BLE — låta bli
RÄLIA — fula, otrevliga
TOCKE — tupp
REDIA — riktiga, även bra
FORRTRÖDEN — avundsjuk
KRÄNGDA — ovänliga
KAFFEJÖG — kaffekask
MÖLLARE — mjölnare
AGA — åka
FLABBEN — munnen
FORVEDEN — nyfiken
TYAR — orkar
TJEAD — uttråkad
TRÖR — trampar
FULANA — fåglarna
HIALÖS — jäktad

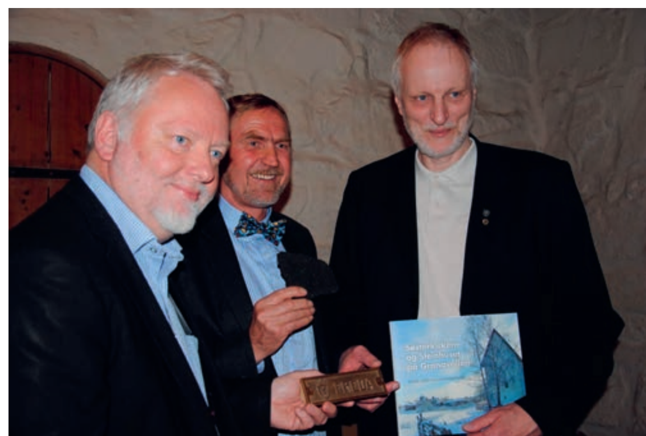
1 mars 2021

År 1972 begav jag och min dåvarande fästmö, numera min hustru, till Gran i Norge. Den norske Rigsantikvaren hade på uppmaning från professor Erik Cinthio på Lunds universitet velat ha mig upp till Norge för att leda undersökningen av ett av Norges äldsta stenhus.

Det har blivit många turer till Norge efter detta. Min kollega och vän Karl-Fredrik Wasén på Fotevikens museums efterforskningar runt 2010 gjorde att jag efter många år kunde slutföra mina undersökningar genom att presentera ett helt nytt källmaterial om cisterciensermunkarna upp i Gran.

Grans kommun beslöt att trycka min bok på norska 2014. Jag skänkte alla mina rättigheter till den norska upplagan, pengar som skulle gå till vidmakthållande av det gamla Steinhuset. Vid boksläppet var den norske Rigsantikvaren med på det föredrag jag höll i detta fantastiska hus från tidigt 1200-tal, se bild.

Nu har det gått sju år och efter att flera har hört av sig och velat ha boken också på svenska har jag nu lagt ut den som pdf i en annan layout. Ni kan läsa den genom att klicka på den här länken!

4 mars 2021

När vi flyttade till Kulladal 1980 var jag i egenskap av museichef i Malmö givetvis intresserad av områdets historia. Jag talade därför med många äldre Kulladalsbor, personer som sedan länge lämnat oss, och deras personliga minnesberättelser var intressanta och sträckte sig från tidigt 1900-tal. Bl.a. var det flera som berättade att om man skulle åka taxi hem till Kulladal från ”stan” så var det fram till 1940-talet inte möjligt. Taxichaufförerna stannade nämligen vid Dalaplan med motiveringen ”Vi kör inte po bonna-lannet”.

Detta minne från 80-talet dök upp hos mig i går när jag var ute på min dagliga långpro-

menad. Med vad jag själv skulle kalla raska steg gick jag Per Albin Hanssons väg framåt. Plötsligt hör jag en buss, linje 7, sakta in bakom mig. Den började långsamt närma sig och så stannade den med förarhytten och stängd framdörr vid min sida. Förvånad tittade jag givetvis på föraren – det var ju långt till busshållplatsen. Han viftade bakåt med handen.

”Herregud! Han vet inte var han ska köra” var min tanke.

Mannen gav sig emellertid inte med sitt pekande utan öppnade framdörren:

”Du ser trött ut. Hoppa in där bak så får du lift!”

Det var länge sedan jag blev så förvånad. Vilken omtänksamhet! Mitt svar var att jag bodde strax bredvid men tackade för den otroliga vänligheten.

När han skrattande körde vidare fick han också tummen upp av mig. Han kan nog inte ha varit släkt med de taxichaufförer som körde i Malmö på 40-talet! Det måste vara någonting med Kulladalsluften. Till och med förbipasserande visar sin vänliga sida.

6 mars 2021

I morgon 7 mars 2021 är det dags för årets hårdaste dag. Starten går 7.40. Jag har legat i

intensiv hårdträning med att uppdatera mina kunskaper i kartläsning och kompass. Misstänker nämligen dålig skyltning och vilseledande spår. Som kulturhistoriker använder jag mig av mina gamla militärskidor från 60-talet. Prima grejor. Kör med tjärade skidor och grön valla. Bara det nu inte blir strömavbrott så jag inte kan orientera mig på TV-rutan.

8 mars 2021

För sex år sedan gjorde jag 23 videofilmer att gratis använda om hur man släktforskar och om olika kulturföreteelser förr i tiden. I den här filmen berättar jag hur en medeltida kyrka fungerade och om kyrkliga seder förr i tiden. Jag börjar filmen i Borrie kyrka nära Ystad. Klicka här för att starta filmen.

11 mars 2021

På morgonnyheterna på TV i dag berättades om att vulkanen Etna fått ett ovanligt stort utbrott. Samtidigt som jag satt och såg ”eldiga” bilder på Tv:n kunde jag lugna mig med att Etna bakom min rygg var tämligen

ofarlig. Konstnären Gunnar Börjeson gjorde denna stora tavla för långt mer än hundra år sedan och den visar en visserligen fattig men ändå en till synes fridfull miljö med vulkanen i bakgrunden. Gunnar var son till John Börjeson som bl.a. gjort den stora statyn över Karl X Gustaf till häst i Malmö.

12 mars 2021

När Fotevikens Museum byggde upp och drev Koggmuseet i Malmö kom en stor mängd skolbarn med lärare på besök. Många av dessa skolklasser fick också en tur med den lilla koggen med skeppare och guide - ett mycket uppskattat inslag. Jag lät sammanställa en hel del pedagogiskt material som klasserna genom sina lärare kunde ta del av innan besöket. Det är ju viktigt att barnen har en bakgrund till det som de ska uppleva, också om det är ett museibesök. Detta häfte skickades ut till våra kommande skolbarn/lärare. Kanske någon kan ha användning av det även i dag. Pdf-en kan gratis laddas ner. Klicka här!

13 mars 2021

År 1995 skapade vi Fotevikens Museum som ett av Sveriges första arkeologiskt friluftsmuseer. I dag är det ett välkänt begrepp på Söderslätt. Varje år tar museet emot ungdomar som volontärer som vill spendera några innehållsrika veckor med siktet bakåt tusen år i tiden. När dessa ungdomar kommer till museet måste de först läras upp i vår vikingatida historia. De ska ju sedan själva agera ute i den vikingatida stadsmiljön på ett så trovärdigt historiskt sätt som möjligt.

År 2011 gjorde jag ett antal häften som volontärerna använde sig av vid inläsningen av vår skånska historia. Här är ett av dessa häften. Från sidan 4 berättas om Fotevikens museum och dess rekonstruerade miljöer. Klicka på länken för att läsa avsnittet ”Vikingastadens historia” på sidan 4 och framåt :

4

Vägledning
för arbete i Fotevikens Vikingastad

Lär mer om din historia och
om det nordiska kulturarvet

Fotevikens Museum

17 mars 2021

För många framstår nog ofta vår nordiska vikingatid som brutal och barbarisk. Råa busar som hugger ihjäl folk utan att använda hjärnan överst på kroppen. Så har man alltsedan 1800-talet format en bild av vikingen och nordbon. En annan bild, där klokhet, förnuft och visdom framträder, ges i den dåtida skriften *”Havamål”* eller *”Den Höges Sång”*. Här är några exempel:

”Alla dörrar,
innan in man går,
skarpt skådas skola,
skarpt granskas skola,
ty ovisst är att veta,
var ovänner sitta
borta på salens bänkar.”

”Säll är den,
som för sig äger
lovord och förstånd uti livet,
ty onda anslag
man ofta rönt
alstras ur andras bröst.”

”Vet du, om vän du har,
som du väl tror
och gott av honom vill hava;
förtrolig skall du vara
och vängåvor skifta,
träffa honom titt och ofta.”

Klicka på länken för att läsa alla dessa tusen år gamla visdomsord!

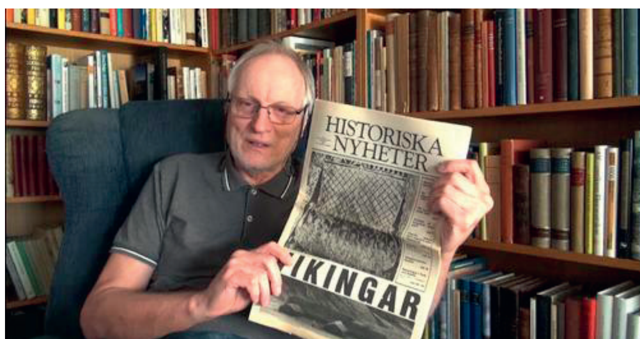
23 mars 2021

Hösten 1995 skapade vi Fotevikens Museum. Denna film visar verksamheten drygt ett år efter starten. Här lades grunden till en av Nordens största vikingaanläggning av typen levande museum.

Klicka här för att starta filmen.

26 mars 2021

Som arkeolog och museiman i Malmö under 25 år hände det ständigt att jag genom ut-

grävningar kom i närkontakt med vikingatiden i Malmöområdet. Eftersom vår utgrävningsverksamhet i Malmö var den största i Norden under 1970- och 1980-talen var jag ofta uppe i Stockholm för möten på riksplanet och då hade man med sig litteratur i ämnet när tåget lämnade på hemresan. I går hittade jag en 38-år gammal historisk tidning från en sådan resa. Jag gjorde då denna film. Klicka här för att se filmen!

27 mars 2021

På min promenad genom Kulladal i dag mötte jag några pratglada figurer. Klicka här för att se filmen! (Glöm inte att sätta på ljudet så ni kan ta del av samtalet)

30 mars 2021

År 2011 gjordes i Silverdale i norra Lancashire i England ett stort silverfynd från vikingatiden. Det var Darren Webster som var ute och testade sin julklapp som han fått av hustrun, en metalldetektor. Efter 20 minuter på ett fält blev apparaten helt vild. Darren hade upptäckt en stor silverskatt från runt 900 e.Kr.

Den lycklige mannen grävde upp 201 silversaker vilka tillsammans vägde mer än ett kilo. Vilket försenad julklapp! Varför jag nämner denna händelse är för att bland silvret fanns 27 mynt och bland dessa ett helt unikt mynt. Myntet var nämligen präglat av en dittills helt okänd kung i Northumbria. Myntet var stämplat “AIRDECONUT D(OMI)N(U)S REX” vilket betyder ”Kung Airdeconut”.

Myntet var 2011 den enda uppgiften om en existerande härskare över Northumbria vid namn Airdeconut. Fyndets datering satte dessutom hans regenttid till runt 900. Vem var denne kung! Det visste man inte 2011 men nu vet vi det. I den avskrift av en handskrift ”Gesta Wulinensis ecclesiae Pontificum” som Tomas Sielski och jag nu kommit över, berättar nämligen vikingakungen Harald Blåtands kaplan (präst) Avico på 990-talet om Haralds anfädrar. Och se då dyker den här kungen plötsligt upp. Så här skriver bl.a. Avico om honom i ”Gesta Wulinensis”:

”´Airde Conut´ erövrade det land som heter ´Norfynbrarik´ med eld och svärd, och där hade han makten troligen före eller under Benedictus IV:s regeringstid, och med en man som var ett huvud högre än alla sina andra krigare kallades han ´Airde´, vilket på ´Norfynbrarik´s invånares språk betydde hög.”

Benedictus IV satt som påve åren 900 till 903 så detta stämmer ju med dateringen av silverfyndet i Silverdale. Den som skrivit av den gamla handskriften ”Gesta Wulinensis” från latinet till polska är Tomas farmors mor Antonina på 1960-talet. Hon kunde givetvis inte veta om att detta myntfynd skulle göras 2011, trettio år efter hennes död. Detta är endast en av flera omständigheter som klart visar att den unika texten i ”Gesta Wulinensis” inte är ett sentida påhitt. Vi står här inför en av Nordens äldsta kända krönikor med många händelser och uppgifter som inte tidigare varit kända.

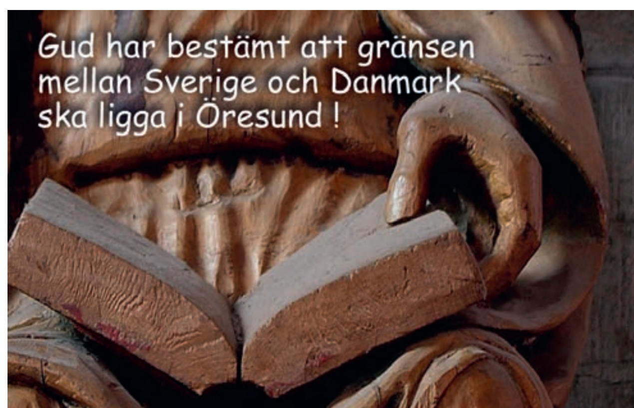

1 april 2021

(OBS. Detta är inget 1 april-skämt!)

Ett uttalande som det som återges i bilden kan nog väcka upprörda känslor, inte minst på FaceBook. Men som så ofta citerar jag bara historisk fakta. Innan jag förklarar närmare måste jag klargöra lite om en tysk som hette Albrecht av Mecklenburg. Svenskarna hade valt honom som sin kung och han ryckte 1368 med svenska hären in i Skåne. Den 25 juli var han i Falsterbo där han skrev under ett antal brev och använde i dessa titeln ”detta lands herre”. Uppenbart gillad han den tunga fiskdoften över Falsterbohalvön för han var bevisligen också där i början av hösten samma år, den 25 september.

Vid den tiden var det var flera skåningar som ville att deras land skulle tillhöra Sverige. Några höga skåningar hade t.o.m. utsetts till

svenska rådsherrar: Tuve Galen, Anders Jakobsson Grim till Tosterup och Hasse Tuvesson.

Nå, men vad med rubriken på detta inlägg? Bilden visar en skulpturdetalj av den heliga Birgittas hand och bok. Denna 1300-tals kvinna använde sig av ett effektivt hjälpmedel i den dåtida rikspolitiken. Hon åberopade att hon i himmelska uppenbarelser stod i kontakt med Gud och han gav henne information om hur allt borde vara. I en tid då religionen var den dominerande maktfaktorn var detta ett smart PR-trick.

När Valdemar Atterdag den 4 juli 1360 landsteg med en här i närheten av Malmö och sedan snabbt erövrade Helsingborg slott blev det vid denna tid svenska Skåne snabbt danskt igen. Detta kunde inte Guds taleskvinna acceptera. Den svenske kungen Magnus Eriksson blev genom henne av Gud förklarad som förrädare för Skånes uppgivande och att han ”förrått skåningarna”. Hon ökade också sitt förakt för svenskkungen genom att anklaga honom för homosexualitet. Resultatet blev att kungen fick gå i landsflykt och snart valde svenskarna tyske Albrecht som kung.

Var det kanske för att göra Birgitta till lags som Albrecht försökte återta Skåne? Han drog iväg till Skåne med sina svenska soldater 1368. Hur gick det då för Guds marknadsföringskonsult, Birgitta? Hon dog i Rom 1373 och efterlämnade ca 700 nedskrivna himmelska uppenbarelser efter sig. Efter att hon avlidit skulle hennes kropp föras till hennes kloster Vadstena i Sverige. Där kan man fortfarande än i dag se kistan men vad är innehållet i den? Birgitta verkar ju genom sitt engagemang i både rikspolitik och religion ha varit en dubbelbottnad natur. Men detta kan inte förklara att hon har två huvuden i kistan! Tycker ni det låter konstigt? Läs då min artikel här genom att klicka här!

6 april 2021

I slutet av kriget beslöt man att i Malmö satsa på framtiden. På Kockums byggdes då den hypermoderna tågfärjan Malmöhus. Premiärturen var i oktober 1945 och färjan fungerade fram till 1974.

1969 var det bister vinter med tjock is i Öresund. Jag och tre kompisar skulle över till Köpenhamn för att därifrån ta tåget till danska Slagelse. Ett antal danska piger väntade otåligt och vi ville inte fastna i isen. Därför tog vi Malmöhus, enligt informationen en perfekt isbrytande färja. Utanför Köpenhamns inlopp körde vi dock fast! Färjan backade hundra meter och så full fart. Efter hundratio meter var det stopp. In med backen igen och så full fart fram. Så fortsatte denna isbrytning under lång tid. Bistert var det att se lilla Centrumlinjens skepp ånga förbi utan några större besvär med isen.

Vi insåg att tåget från Köpenhamns huvudbangård var förlorat och stämningen dyster. Ända fram till vi upptäckte att vagnar till detta tåg fanns ombord på färjan. Och mycket riktigt. På Huvudbangården väntade tåget till Berlin trots kraftig fördröjning på dessa vagnar. Och givetvis fanns vi ombord.

I mina gömmor har jag det häfte som deltagarna fick på premiärturen med Malmöhus i oktober 1945. Ni kan klicka här och läsa den!

9 april 2021

Inlämnade i morse bilen för hjulbyte vid Eriksfält nära Mobilia. I väntans tider passade jag på att vandra upp utmed Fosievägen. Denna i dag asfalterade gata var en gång en dammig landsväg som förband Fosie by med Malmö stad ner vid kusten. Inför vägskylten ”Fosievägen” och namnet ”Hjulmakaren” slog

det mig plötsligt hur många kärror och vagnar som färdats på denna troligtvis tusen år gamla vägsträcka. Och se där: då dök det plötsligt i mitt huvud upp ett hästekipage med en präst i ”baksätet”. På något märkligt sätt förstod jag att synen avsåg prästen och kyrkoherden Nils Sylvan i Fosie. Han måste ju otaliga gånger ha färdats utmed denna väg.

Nils blev kyrkoherde i Fosie år 1809 efter att ha tjänstgjort på ön Ven. År 1817 samlade han hela församlingen i kyrkan och höll ett förmaningstal om hur sockenborna skulle förhålla sig till olika saker. Den som bröt mot dessa regler skulle ”som upprorisk och mot överhögheten olydig anses med skam och vanära samt förklaras ovärdig att vara i hederligt Folks sällskap.”

7 paragrafer hade man från och med året 1817 att rätta sig efter i Fosie. Här ett litet smakprov:

”Hädanefter icke kläda oss, våra hustrur och barn med andra än inom Riket tillverkade Kläden”. Siden och silke skulle inte få förekomma och kläder med den kostbara blå färgen var förbjudna. Främmande drycker skulle aldrig i Fosie sockens hushåll nyttjas. Kaffe var ett svårt otyg och *”ehuru Caffe ännu icke är förbudet, förbinda wi oss at aldrig i folcksamlingar eller eftermiddagarna bruka det;*

icke häller så kallad Gök eller Uddevalla, af Rhum eller brenvin och Caffe sammanblandat.”

Vid bröllop skulle man endast två gånger få bjuda på brännvin. Den som bröt mot detta skulle plikta enligt *”Konungens Nådiga Förordning emot Svalg och dryckenskap”* (viket märkligt namn på en lag!) Ungdomar skulle minsann inte få roa sig hur som helst. De traditionella ungdomsfesterna *”sommarlag”* och *”julstugor”* skulle avskaffas. Däremot fick ungdomen roa sig i ordnade förhållande en eller två gånger under midsommartiden.

Simpla drängar skulle inte få möjlighet att stoltsera gentemot pigorna med saker som troligen var överklassen värdigt. Följande märkliga bestämmelse infördes därför: *”De drängar, som icke hava 50 riksdr banco årlig lön, förbiudas vid vite bära byxsäcks-ur.”* Jag har aldrig hört talas om detta förut men ser bilden framför mig: drängen imponerar genom att inför pigan plocka fram något imponerande ur sin byxa!

Jag skulle gärna velat fråga den gamle kyr-

koherden när han i morse som en lite dimmig figur åkte förbi mig på Fosievägen om hur han egentligen tänkte. Men eftersom det för mig bara var en historisk illusion på en historisk plats fick jag tyvärr aldrig något svar.

10 april 2021

Vad gör man när man inte vill se de svenska statliga tv-kanalerna med sitt, efter att alla landets innevånare nu tvingats betala TV-avgiften via skatten, genomsyrade politiska utbud och alla sina lättvindigt producerade pratprogram? Då använder man sig t.ex. av Netflix.

Christina och jag har genom detta upptäckt koreansk film. Så otroligt annorlunda

på många sätt jämfört med västerländsk film! Och dessutom fascinerande. Början av vårt intresse blev filmserien ”Crashlanding on you”. En verklig pärla! Just nu har vi avverkat 8 av 16 avsnitt av serien ”Its Okay to not be Okay”. Denna har ett lite svårare tema men är ändå mycket fängslande.

Tack förstatliga svenska televisionen för att vi personligen har tvingats bredda vårt filmintresse på detta sätt. Som framgår av fotot är det dock inte alla familjemedlemmar som uppskattar utbudet. Eskil passar alltid på att sova när han hör koreanska.

12 april 2021

FaceBook är en väldigt intressant mötesplats att sprida inte minst historisk information på. Eftersom det ständigt kommer nya inlägg glömmer man lätt bort det som redan är skrivet. Jag beslöt att samla ihop alla mina inlägg från exakt fem år sedan (första hälften av

2016) vilka rör Malmö och Skånes historia för att få en uppfattning om detta. Ni hittar dem i denna pdf med blå länkar som ni kan klicka på för att få ett fördjupande material. Klicka här!

15 april 2021

I kväll firade vi Christinas 68:de födelsedag. Yian och Mats fixade en Sushikväll här hemma. Kändes fint att inmundiga en maträtt med en tradition på några tusen år på nacken, visserligen i förändrad form från ursprunget att

beteckna fisk som lagts in med ris och salt i konserverande syfte. Christina spädde på med en hembakad jordgubbstårta. Till maten avnjöts hembygdens eget öl från Hyllie bryggeri, en ”Skånsk lager - en redig bira” som det står på etiketten. Att sedan dottern och dotterdottern mellanlandade lagom till tårtan gjorde inte kvällen sämre.

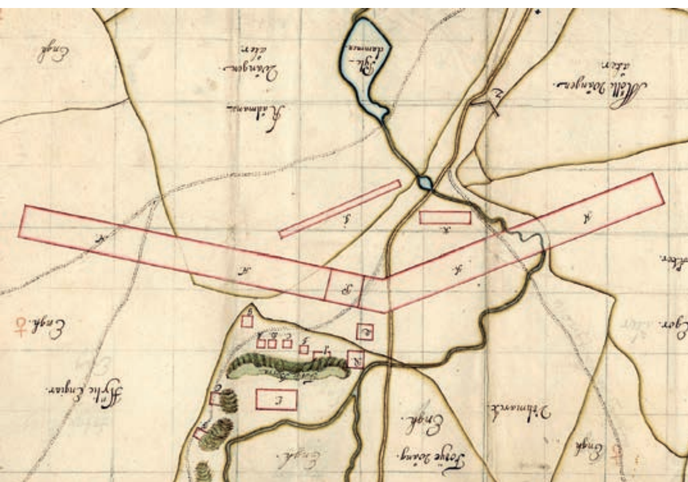

16 april 2021

Vet ni om att Kulladal i Malmö har varit skådeplatsen för ett av de verkligt stora och blodiga krigen i Norden. Om inte ger jag er här kunskapen om detta och också platser i det moderna Kulladal med en häpnadsväckande historia. Känn historiens vibbar i era fötter om ni råkar promenera just här!

Den 6 juni 1677 nådde den danska armén under ledning av kung Christian V Malmö och en lång belägring av staden började. Armén räknade 14000 soldater och kanske mer än 4000 hästar. På en samtida karta har det danska lägret markerats. Jag har lagt ut denna karta på rätt plats på en modern karta. Klicka på bilderna för att se bättre. Huvudlägret låg söder om nutida Mobilia i närheten av Blekingsborgs höghus vid Per Albin Hanssons väg. I beskrivningen till kartan från 1677 får vi reda på var de danska höga herrarna bodde i sina påkos-

tade tält fram till den misslyckade stormningen av Malmö morgonen den 27 juni 1677.

Är det inte helt otroligt! Här, i Kulladal, sov den enväldige danske kungen i ett tält med luxuös uppvaktning nästan en hel månad. Och i tältet bredvid höll hans hustru drottningen eget hov. I listan som bifogats kartan kan ni se hur man var förlagda. På platsen F sov den fruktansvärde tyske krigsledaren Arenstorf. Christian hade under sitt krigståg i Skåne, som varade i fyra år, låtit denne med andra tyska generaler få härja fritt och mörda och bränna runt om i hela landskapet. Grymheterna som danskarna uppvisade var avskyvärda. Men svenske Karl XI var dock inte bättre när det gällde att förakta människoliv.

Här är förklaringen på kartans bokstäver:

A Kongen aff Dannemarcks Tälte-plats.

B Dronningens Tälte-plats

C Printz Georgs Tälte-plats

D Feltmarschalk Lieutnant Golts Tälte-plats och pagage-plats

E General Boudios Tälte-plats

F General Lietnant Arenstorfs Tälte-plats

G Commissoriatets och Öfver-Jägermestarens Tälte-plats

H Det Danska Lägrets plats

I Ett Regemente Cavallerie

K Ett Regemente Infanterie

L Danske Drabanter

Ni ser Korrebäcken som från nuvarande Kulladalstorget tar sig ner till Pildammen. Vid de kungligas tältplats ses några markerade sandåsar. Dessa schaktades bort så sent som i slutet av 1800-talet och sanden användes bl.a. för utfyllnad för Malmö hamn.

19 april 2021

Fördjupade mig under helgen i min släkts sjukdomshistoria. Gjorde en djupdykning på paret Bengt Esbjörnsson och hustrun Ingeborg Månsdotter. De gifte sig 1744 i Skatelöv kyrka i södra Småland; han 24 år, hon 27 år. Ett år senare föddes Kierstin. Hon dog två år gammal i smittkoppor. Ett drygt år senare föddes Maria. Hon dog fem år gammal i smittkoppor. Det tredje barnet Kierstin dog som treåring endast en dag efter storasystern. Hon också i smittkoppor. Det fjärde barnet Maria föddes 1754 och det femte Jon tre år senare. Han blev inte ett år gammal. Dödsorsak: smittkoppor.

Vilket fruktansvärt öde för en ung familj! Hjälplösa har föräldrarna år efter år fått följa sina barns dödskamp utan tillgång till mediciner.

Varför nämner jag detta under ett ämne som har med Malmös historia att göra? Därför att jag vill att Malmö styrande, inte minst nu i Cornatider, ska hedra en verklig hjälte i ordets rätta bemärkelse. Han hette Eberhard

Munck af Rosenschöld och var ett underbarn vid Lunds universitet och medicine doktor redan vid 19 års ålder. Som ung hade han fått reda på att man i Köpenhamn testade ett nytt läkemedel mot smittkoppor. Det var ett vaccin och i Köpenhamn hade en driftig man lyckats få tag i detta från den engelske läkaren Jenner.

Eberhard tog då över till Köpenhamn. Man skrev året 1801. Han fick vaccinämnet indränkta i några bomullstrådar och tog sig till Malmö i en stor roddbåt trots att ett hemskt oväder rasade i sundet. I Malmö fick han läkaren Gottfried Beijers äldsta dotter att bli den första som ympades med vaccinet. Borgmästare Halling skrev själv långt senare: *”Barnet lefer ännu, är nu maka och moder och har aldrig haft smittkoppor.”*

Halling ger följande ögonvittnesskildring över hur denna smittsam och dödlig sjukdom började bekämpas i Sverige, med start i Malmö året 1802:

”Författaren var en nära anförvant till denne Eberhard och han hade ofta tillfälle se honom kämpande för sin nya lära, som redan börjat fängsla den allmänna uppmärksamheten. Uti det rum vid Stora torget som överste Ström nu bebor, var det som Rosenschöld undervisade. Varje lördagseftermiddag var då hela rummet uppfyllt af kvinnor av folket, någon gång till och med genom gåvor därtill uppmuntrade, vilka framhöll sina späda barn till ympning af Rosenschöld eller hans vän, vilka ömsevis förde lancetten.”

Eberhard Munck af Rosenschöld var den förste som i Sverige startade vaccinering av befolkningen. Och han gjorde det i ett rum vid Malmö Stortorg hos en överste Ström 1801. Det tog dock tid att introducera vaccineringen i Sverige. Man räknar att ca 300.000 svenskar dog i sjukdomen, främst från mitten av 1700-talet och en bit in på 1800-talet.

Tid till eftertanke – otroligt många av dagens svenskar hade inte existerat i dag om det inte var för en ung hjälte som 1801 trotsade stormen över Öresund och öppnade ”Malmös första vårdcentral” vid Stortorget. Nog är det värt en officiell och stor metallskylt vid Stortorget. Med stadsarkivets hjälp borde man kunna få fram vilken fastighet vid torget som överste Ström bodde i.

Hur gick det då för Maria – hon som i Småland av fem syskon var den enda som slapp kopporna? Hon som är min farfars mormors farmor. Hon hade en otrolig tur som barn och överlevde alla sina små syskon. Endast denna turlott gör alltså att jag i dag kan skriva denna text!

23 april 2021

1975 var förklarat som det internationella ”Byggnadsvårdsåret”. Jag skrev följande artikel i Malmö fornminnesförening året efter för att uppmärksamma den fruktansvärda skövling i Malmö som då pågick och som knappast svarade mot begreppet ”byggnadsvård”. Om fabriken ovan i kv Rosen kan du läsa på sidan 68 och framåt: https://www.academia.edu/10531894. Artikeln var ett av flera andra inslag som blev upptakten till att ett antal intresserade slöt sig samman och bildade föreningen ”Gamla Väster”. Offentliga, ibland hårda debatter men också fredliga och massiva protestmöten gav resultat - men några hus föll tyvärr under striden.

– Ni kan väl för böveln inte tänka er riva Schartauhuset, denna byggnad med fullständigt unik gårdsmiljö från tidigt 1800-tal, säger Sven Rosborn, Malmö museum (längst t h) till fr v Klas Brunnberg, planavdelningen, Börje Grimsberg, saneringsberedningen och Hasse Hasselgren, talesman för byalaget Gamla Västers trafikmiljögrupp

23 april 2021

Jag sitter och sorterar i mina drivor av gamla glasplåtar och bladnegativ. Hittade då denna bilden. Vi befinner oss i Malmö och tiden kan

ni väl gissa er till genom diverse avbildade åkdon vilka jag också förstorat och lagt in överst i bilden.

Man kan säga att innan denna massiva bebyggelse kom till fanns här betydligt mindre hus och gårdar där olika hantverkare levde sina liv och de arbetade främst med djurrester. Företaget som uppförde den här ståtliga fabriken utvecklade däremot en verksamhetsgren som nog Malmöborgarna Oluf och Christiern i början av 1500-talet skulle ha funnit intressant, dvs. om de båda hade kunnat återuppväckas.

Min fråga som jag ställer är helt enkelt: var i storstaden Malmö befinner vi oss och vad sysslade de ca 150 arbetarna som döljer sig bakom fasaden med?

LITE HJÄLP PÅ TRAVEN:

SJÄLV FIGHTADES JAG OCH MÅNGA ANDRA FÖR ATT RÄDDA DETTA KVARTERS BYGGNADER. ETT STOCKHOLMSFÖRETAG SOM BL.A. VAR ENGAGERADE I KLARAKVARTERENS ÖDELÄGGNING I STOCKHOLM HADE FÄRDIGA RITNINGAR PÅ ATT TÄCKA HELA KVARTERET MED ETT HÖGT BETONGHUS. MALMÖS POLITIKER VILLE OCKSÅ RIVA FÖR ATT DRIVA FRAM EN FÖR DEM VIKTIG SAK. VI ÄR PÅ EN PLATS MITT I STRIDENS CENTRUM PÅ 1970-TALET. VAR?

RÄTT SVAR ÄR INKOMMET:

Skånska Litografens byggnad vid Landbygatan-Engelbrektsgatan. En enormt stor tryckeriverksamhet på sin tid. Politikerna ville riva för man skulle på 1970-talet bredda Engelbrektsgatan och göra en bred bussgata tvärs genom staden. Vi lyckades stoppa vansinnet genom att skapa Föreningen Gamla Väster och slåss för husen utmed gatan. Oluf och Christern var Malmös första boktryckare i början av 1500-talet.

25 april 2021

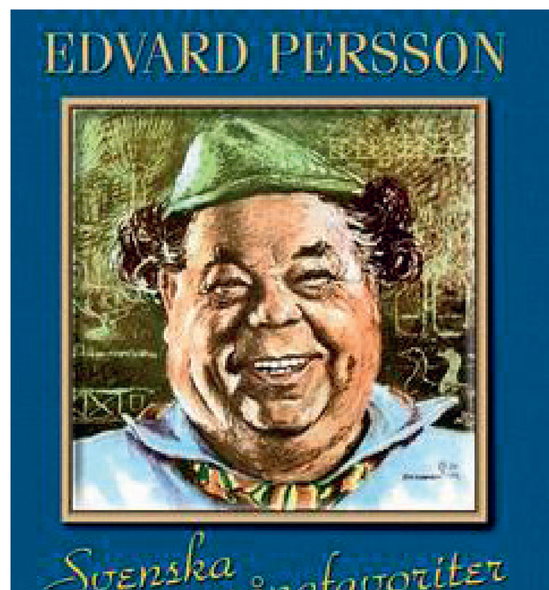
På min morgonpromenad i dag kom jag att passera platsen för det senaste mordet i Malmö, bakom Coop vid Ärtholmen. Ett hav av blommor och lyktor. Vem han var som här slutat sina dagar vet jag inte. Var han ett oskyldigt offer eller var han inblandad i någon konflikt? Det vet jag inte. Men det jag vet är att åter ett människoliv slocknat genom dödligt våld i Malmö. Och det är oförlåtligt.

Mord och skjutningar är numera vardagsmat i landet Sverige. Hade situationen varit annorlunda om vi haft andra politiska grupperingar som styrde landet? Det vet jag inte. Men en sak är jag helt övertygad om. Den nuvarande statsstyrningen är som strutsen som sägs gömma sig genom att sticka huvudet i sanden. För att komma bort från t.o.m. akuta statsproblem som fordrar statsmannaskap skyller man hela tiden på att man tillsatt utredningar. Ett välbeprövat sätt att slippa ta ansvar för tillståndet i riket.

1 maj 2021

När jag 1972 fick uppdraget att leda byggnadsundersökningen av ett av Norges äldsta stenhus åtta mil norr om Oslo mötte jag till en början ett väldigt motstånd från lokalbefolkningen. Ända tills en norsk journalist efter några dagar frågade varför den norske rigsantikvaren kallat in en svensk till att leda detta jobb på ett norskt nationalmonument. ”Svensk”, påpekade jag, ”jag kommer från Skåne!” Samma dag som detta mitt citat stod i tidningen ville plötsligt bygdens befolkning komma och höra mig berätta om det gamla huset. På en midsommarfest på en utedansbana

blev jag och min fästmö bjuden på hur mycket hembränt som helst av helt okända, mycket vänliga personer med motiveringen: ”Här ska du få smaka, skåning!”

När jag frågade min moster i Oslo om denna märkliga förändring sa hon: ”När du sa att du kom från Skåne kopplade de direkt till Edvard Persson. Under ockupationen tillät tyskarna att hans filmer fick visas i Norge för de var ju så ”harmlösa” för nazisterna. En tjock man som sjöng och talade på ett konstigt sätt. Men norrmännen älskade filmerna. De såg nämligen i Edvard en person som framförde budskapet ”Upp till kamp för den egna bygden - släng ut nazisterna”. Min moster tittade på mig och skrattade: ”Och så kommer du och säger att du inte är svensk men skåning. Vad kunde du vänta dig för reaktion efter det!”

Med denna historiska bakgrund kanske man kan lyssna lite mer på texten i denna filmlåt, signerad Edvard Persson. Klicka här!

1 maj 2021

Det är ju allmän känt att Harald Blåtand kristnade Danmark. I texten till den fram till nu okända källskriften ”Gesta Wulinensis” från 990-talet som vi nu funnit berättas att biskop Poppo sände missionärer till bl.a. Skåne året 965. Men hur var det med Sverige? Man har ju sagt att det var missionären Sigfrid som döpte den förste kristne kungen. Men var det verkligen det?

Jag berättar lite om detta här!

3 maj 2021

Den 27 mars 1977 samlades på inrådan av Karl-Erik Försell en grupp som bildade Arkeologigruppen vid Limhamns museum. Några dagar senare hölls den första offentliga sammankomsten där jag fick äran att hålla det första föredraget. Denna arkeologiförening saknade verkligen inte handlingskraft. Redan den 30 april åkte några över till Roskilde på

inbjudan av Roskilde Arkeologiklub. Den 15 maj inbjöd jag hela föreningen till guidning av medeltida utgrävningar i Malmö och det hela avslutades med visning av utgrävningen av det stora järnåldersgravfältet vid Kristineberg där min arkeologikollega Göran Winge inför frågvisa och nyfikna medlemmar väckte vår forntid till liv.

Arkeologiföreningen skulle under decennier varje år hålla en mängd högkvalificerade föredrag på Bergaskolans aula i Limhamn. Föreningens ledning lyckade på ett fantastiskt sätt få dit professorer, docenter och övriga ytterst sakkunniga. Varje gång inför en fylld aula där man efteråt bjöd på fika och angenämt samkväm.

Varje år företogs exkursioner, som ibland kunde vara flera dagar, i Skåne, övriga Sverige och i Danmark. 2016 blev föreningen tyvärr själv ett med de fornminnen som man värnat om och spridit så mycket glädje om. Jag fick hålla i den sista exkursionen, denna gång till norra Själland. Innan överfarten stannade vi vid slipränneberget i Gantofta söder om Helsingborg. Vid denna magiska och förtrollande plats höjde vi glasen i en avskedsskål i Gam-

meldansk ädla dryck. Jag var den förste som höll föredrag i denna fina förening – var också tyvärr den siste som höll ett avskedsföredrag på Berga skola flera decennier senare.

Bilderna från den första utfärden 1977 till Oxiegravfältet, därefter en exkursion till Österlen 1983 med besök vid Kiviksgraven och närliggande gravfält samt runstenarna vid Simris, två stenar huggna av svear i början av 1000-talet. Slutligen höjer jag avskedsskålen 2016 vid Gantoftaberget.

6 maj 2021

På min morgonpromenad i Kulladal i dag noterade jag att man rivit överdelen till denna gamla, lilla ”jordkällare” med sin trappa. Då överfölls jag av minnen från min tid som arkeolog och museichef i Malmö. Från vikingatiden påträffas vid utgrävningar ofta sådana här grophus. De har varit ca 5 x 4 meter och nedgrävda i marken ca en meter. I varje gavel har stått en takstolpe. Ni kan se bilden av ett sådant primitivt hus som vi rekonstruerat i Fotevikens vikingamuseum vid Höllviken.

I början av 1980-talet var jag och höll föredrag på ett stort forskarmöte i Odense. Jag presenterade då hur vi i Fosie i Malmö vid schaktningar hittat spår efter hela byar med mängder av långhus från vikingatiden. Nyheten slog ner som en bomb hos danska forskare. Strax innan hade nämligen en professor från Lund varit och berättat den helt felaktiga historien om att det i Skåne under vikingatiden inte fanns några långhus. Man bodde bara i grophus!

Sanningen är att man i de dåtida byarna hade både långhus och grophus. Grophusen användes troligtvis för förvaring och hantverk. 1978 grävde vi ut ett antal sådana här grophus vid Lindängen, granne till Kulladal. Jag hade satt en av mina duktiga, kvinnliga arkeolog som

grävningsledare. Hon bad mig en dag komma ut för hon hade problem med en ”ungdomsliga” som terroriserade grävningen. Jag åkte ut och vi satt och pratade i arbetsboden när hon plötsligt med bävan i rösten sa: ”Nu kommer de!”

Förvånat tittade jag på sju pojkar i 12-årsåldern. Jag gick ut och vi satte oss vid den fyrkantiga grop som en gång varit ett grophus. (Ni ser gropen på en av bilderna) På min fråga vad de trodde detta var fick jag ett intelligent svar: ”Det är bara ett holl!” När jag då bemötte detta trovärdiga svar med att berätta att det var nederdelen till gammalt hus märkte jag att intresset var lika med noll hos denna skara av ungdomar. Ända fram till dess jag sa: ”Kan ni tänka er att här har vikingarna bott.”

Vilken reaktion! Pojkarna stirrade på mig och en utbrast: ”Nä, det kan inte va möjligt! Har vikingarna bott i det här huset?” Triumferande tittade jag på min grävningsledare – så ska pedagogik användas. Efter en stund förstod jag dock att inte allt stod rätt till. Plötsligt insåg jag att mina unga åhörare trodde att det var dansbandet Vikingarna som bott i hålet. Dessa ungdomar, landets framtid, hade aldrig

hört talats om de riktiga vikingarna. När jag körde tillbaka till museet kände jag mig förkrossad.

Bäst jag nu i dag stod där vid den raserade jordkällaren i Kulladal dök åter minnet av denna händelse upp. Jag slogs samtidigt av tanken: Tänk om man om tusen år gräver här och hittar denna nederdel till ett hus. Kommer man då tro att vår tids Kulladalare bara bodde i sådana här hus?

7 maj 2021

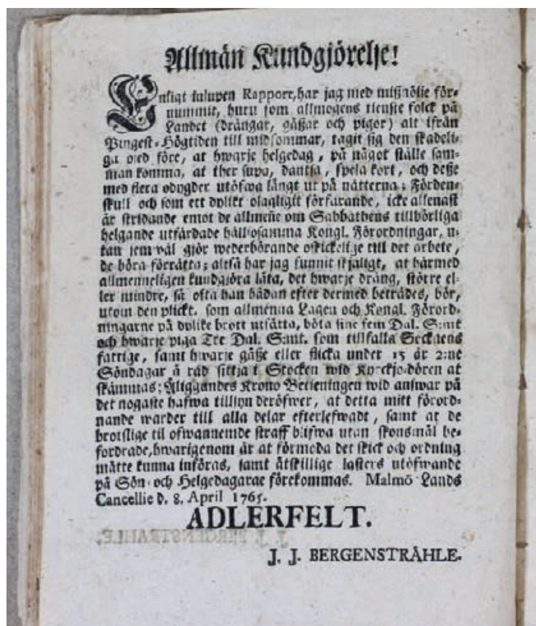
I dessa erbarmliga Coronatider med väntan på sista sprutan gillar man när nära och kära hälsar på utan risk för smitta. Christina, jag och Eskil hade en trevlig kväll i går när familjemedlemmarna Yian och Mats dök upp till kvällsmåltiden. Att de hade med jordgubbar och cookies var definitivt inte fel.

7 maj 2021

Nu när våren och sommaren är i antågande kan det kanske vara av intresse att se hur man under denna varma årstid stävjade våldet i det dåtida samhället.

Det hände sig i Malmö och Malmöhus län i april månad 1765 att myndigheterna i form av landshövdingen Carl Adlerfelt ilsknade till över oredan och våldet som grasserade i samhället. Han slog näven i bordet och satte snabbt in åtgärder för att stoppa ofoget. En allmän, tryckt kungörelse sändes ut som bl.a. lästes upp i dåtidens ”sociala medier” dvs. från predikstolarna i länets alla kyrkor. Om ni klickar på bilden med kungörelsen har jag där skrivit av den för lättare läsning.

Allmän Kundgjörelse!

Enligt inlupen Rapport, har jag med missnöje förnummit, huru som allmogens tienste folck på Landet (drängar, gåssar och pigor) alt ifrån Pingest-Högtiden till midsommar, tagit sig den skadeliga ored före, at hwarje helgedag, på något ställe samman komma, at ther supa, dantsa, spela kort, och desse med flera odygder utöfwa långt ut på nätterna; Fördenskull och som ett dylikt olagligt förfarande, icke allenast är stridande emot de allmeñe om Sabbathens tillbörliga helgande utfärdade hällsosamma Kongl. Förordningar, utan jemwäl gjör wederbörande oskickelige till det arbete, de böra förrätta; altså har jag funnit skjäligt, at härmed allmenneligen kundgjöra låta, det hwarje dräng, större eller mindre, så ofta han hädan efter dermed beträdes, bör, utom den plickt, som allmänna Lagen och Kongl. Förordningarne på dylike brott utsätta, böta sine fem Dal. S:mt och hwarje piga Tre Dal. S:mt. som tillfalla Sockens fattige, samt hwarje gåsse eller flicka under 15 år 2:ne Söndagar å råd sittja i Stocken wid Kyrckio-dören at skämmas; Åliggandes Krono Betjeningen wid answar på det nogaste hafwa tillsyn deröfwer, at detta mitt förordnande warder till alla delar efterlefwadt, samt at de brotslige til ofwannemde straff blifwa utan skonsmål befordrade, hwarigenom är at förmoda det skick och ordning måtte kunna införas, samt åtskillige lasters utöfwande på Sön- och Helgedagarne förekommas. Malmö Lands Cancellie d. 8. April 1765.

ADLERFELT.

J. J. BERGENSTRÅHLE.

Allmän Kundgjörelse!

Enligt inlupen Rapport, har jag med missnöje förnummit, huru som allmogens tienste folck på

Landet (drängar, gåssar och pigor) alt ifrån Pingest-Högtiden till midsommar, tagit sig den skadeliga ored före, at hwarje helgedag, på något ställe samman komma, at ther supa, dantsa, spela kort, och desse med flera odygder utöfwa långt på nätterna. Fördenskull och som ett dylikt olagligt förfarande, icke allenast är stridande emot de allmene om Sabbathens tillbörliga helgande utfärdade hällsosamma Kongl. Förordningar, utan jemväl gjör wederbörande oskickelige till det arbete, de böra förrätta; altså har jag funnit skjäligt, at härmed allmenneligen kundgjöra låta, det hwarje dräng, större eller mindre, så ofta han hädan efter dermed beträdes, bör, utom den plickt som allmänna Lagen och Kongl. Förordning-

arne på dylika brott utsätta, böta sine fem Dal. S:mt och hwarje piga Tre Dal. S:mt som tillfalla Socknens fattige, samt hwarje gåsse eller flicka under 15 år 2:ne Söndagar å rad sittja i Stocken wid Kyrckjodören at skämmas. Åligandes Krono Betieningen wid answar på det nogaste hafwa tillsym deröfwer ….

Cancellie d. 8 April 1765

ADLERFELT

9 maj 2021

Christina, hunden Eskil och jag passerade Svaneholms slott i dag och dök in för att hälsa på vännen Håkan Cerne som ser till att slottet hålls öppet med anpassat stort avstånd mellan besökarna. Känns tryggt.

Håkan har tillsammans med Carin Bergström med John Wickman som medförfattare just i dagarna kommit ut med en både intressant, spännande och vacker bok om Svaneholm. Självklart fanns boken i min bil på väg hem. Nu väntar en avkopplande historisk läsning om ett av Skånes mera spännande slott.

Svaneholm är öppet på lördagar/söndagar och givetvis finns boken att köpa här.

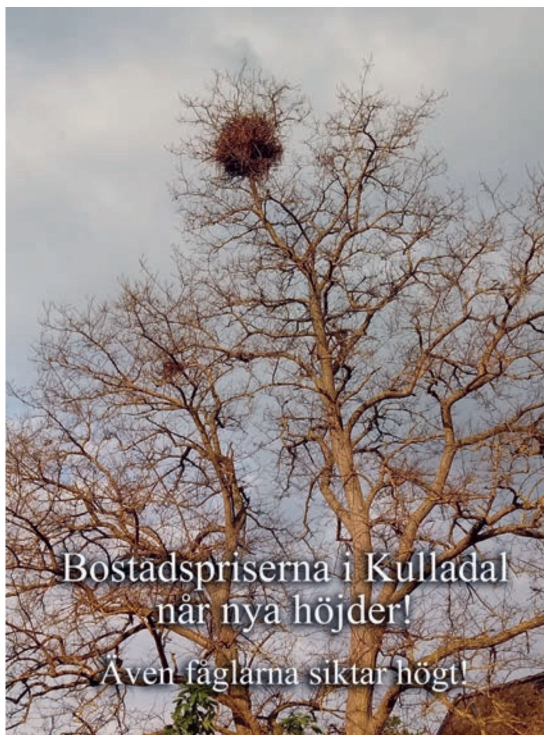
11 maj 2021

Var ute på P7 i Revinge i dag och hämtade hem barnbarnet Filip Rosborn. Efter 14 dagars deltagande i den stora övningen med 3500 soldater som började i Skövde, ner genom Småland och som avslutades i Skåne är det nog skönt att vara hemma i Malmö några dagar. Alltid kul att kunna jämföra dagens soldatliv med ens eget 1968/1969 på Luftvärnets skjutskola på Väddö utanför Norrtälje.

14 maj 2021

Kulladal är en plats där man gärna vill slå ner sina bopålar. Villapriserna här skjuter i höjden. Bra för de som ska sälja. Samtidigt oroas man som pensionär för ungdomens ökande svårigheter att sätta eget bo. Fann denna bostad under min morgonvandring bland Kulladals villor.

17 maj 2021

Måndag kväll. Ny säsong på TV av den danska serien ”Badehotellet”. Älskar den serien. Året är 1941 och tyskarna ockuperar Danmark. Så plötsligt har producenten satt in ett arkeologisk händelse i berättelsen. Danska arkeologer beslöt detta år att gräva ut den enorma sydhögen i Jelling i Jylland på jakt efter Harald Blåtands far Gorms grav. Vad man inte berättar i filmen är att man gjorde det för man var rädd för att de tyska nazisterna skulle hinna före och framhålla fynden i Jelling i sin sjuka syn på den germanska rasens förträfflighet.

På något vis har Harald och Gorms släkthistoria under lång tid blivit en påtvingad följetong för mig. Inte ens under en avkopplande stund med ”Badehotellet” kan man få slippa den danska vikingatiden. Som ni ser på bilderna undrar gästerna om arkeologerna

ska finna Gorm i den södra högen. Svaret är att den högen var tom. Inga rester efter Gorm dök upp då, inte heller senare. Men jag vet var han tog vägen. Det står nämligen i texten till en samtida handskrift som vi hittat, skriven av ett dåtida ögonvittne. Boken om detta kommer i juni.

Börjar faktiskt bli lite trött på danska vikingakungar!

19 maj 2021

Beslöt mig i dag för att skanna en del gamla diabilder. Plockade fram min fars och min svärfars resa med Limhamns arkeologiförening ca 1987. Stoppade in dem i skanningsapparaten och upp kom en av föreningens många resor. Tro det eller ej men plötsligt kom det fram bilder på Gorms och Harald Blåtands Jellinge med Haralds stora run- och bildsten, kyrkan och den södra högen. Dessutom bild från det rekonstruerade vikingahuset i Haralds ringborg Fyrkat och ringvallen vid borgen Trelleborg på Själland. Limhamns arkeologiförening gjorde flera sådana här flerdagsutfärder.

Jag stirrade med trött blick på bilderna. Den där Harald dyker hela tiden upp i de mest oväntade situationer. Jag känner mig förföljd.

19 maj 2021

Det hände sig en dag för länge sedan att en man vid namn Sten Johnson sökte upp mig på Malmö museum. Han hade en idé. Varför inte skapa ett Malmöhusgarde med uniformer och utrustning som de såg ut på 1500-talet? Vi två åkte över till ett av världens största vapenmuseer, Töjhuset i Köpenhamn, för att kolla dåtida utrustning.

Eldsjälen Sten gick sedan vidare och plötsligt hade Malmöhusgardet uppstått. Jag såg till att de fick husera i ett av de stora rummen på slottet Malmöhus. Hittade dessa bilder som jag tagit från ett av de otroligt många framträdanden som gardet gjort genom åren. Jag tror att det kan vara året 1987.

Man hade låtit barn tillverka egna ”medeltidskläder” som ses på en av bilderna. Ledda av två ridande riddare och gardet tågade man

sedan från Slottsparken. Malmöhusgardet har verkligt gjort mycket för att väcka intresset för vår stads spännande historia! Stort tack ska ni ha!

20 maj 2021

Vårt barnbarn Filip fyller 20 år i dag. Det firades med ett en-timmes tårtkalas på parkeringsplatsen i Revinge. Nu har han bara tre veckor kvar sedan öppnas grindarna mot framtiden. Bra jobbat Filip!

22 maj 2021

Såg på ett annat FB-inlägg detta foto av en högst påtagliga toalettlämning från England. Det påminde mig om ett specialämne inom arkeologi som jag lite då och då praktiserat, nämligen djupdykning i toaletternas historia. 1972 undersökte jag en av Nordens äldsta bevarade toaletter, den i Steinhuset i Gran i Norge från sent 1100-tal.

Mera geografiskt närliggande är dock mina toalettgrävningar i Malmö. I kvarteret S:t Gertrud grävde jag ut borgmästaren Niels Kuntzes enorma, underjordiska toalettbehållare från mitten av 1500-talet på baksidan av hans hus, se bild. Längre ut på den gårdstomten fann jag hans far borgmästaren Jep Nielsens toalett som dessutom inte var tömd utan proppfull med mänsklig dynga och fantastiska saker som man kastat i toaletten i början av 1500-talet, se bild.

Vid restaureringen av Kompanihuset från 1540-talet dök det plötsligt upp en stor, tegelmurad underjordisk latrinbehållare. Via ett litet hål i tegelvalvet kunde jag med halva kroppen komma in i behållaren och börja plocka bland alla de intressanta fynd som legat där i ett halvt årtusende. Tack min medhjälpare Bengt Hansen för att du räddade mig! Han noterade nämligen att jag blev alltmer orörlig i mina uppstickande ben. I behållaren var ju sumpgas som frigjordes när jag rotade runt. Bengt lyckade dra upp mig innan jag svimmade. Än i dag är denna latrinbehållare fortfarande inte tömd på sitt spännande innehåll, se bild.

29 maj 2021

Passerade Kulladals minigolf i dag. När barnen var små hände det att vi slog ett antal slag på denna bana. När jag själv var ung var det somrarna i Ängelholm som bjöd på minigolftävlingar. Inte mindre än tre olika banor hade denna staden.

Nu var det kanske inte detta som gjorde att jag stannade upp och tog bilden. Högen i bakgrunden är nämligen en gravhög från bronsåldern ca 1500 före Kristus. Den ena sidan är lite skadad av människor som velat plocka upp de skatter som påstods ha funnits i dessa gravar. Det var kanske läraren i skolan i dåtida Kulladal borta vid Trädgårdspaletten som lärt ut detta på 1800-talet. Plötsligt ville nämligen många bönder rovgräva i högarna efter guld. Tack svenska skolsystemet för det.

Fortfarande ligger dock centralgraven kvar här djupt nere i högen med sin familj av en gång begravda stormän och storkvinnor från Kulladal. De urholkade ekstammskistor de

lagts i är antagligen uppruttna men skeletten och gravgåvorna finns kvar. Bäst jag stod där och jämförde dåtid med nutid började jag undra vad dessa mäktiga familjemedlemmar skulle sagt om de visste hur det numera ser ut runt deras gravplats.

Vad hade de t.ex. sagt om de sett mannen på bilden i sina för dem otroligt konstiga kläder. På den tiden var medeltemperaturen betydligt högre än i dag så sådana varma och präktiga kläder behövde de inte. Och parasollen med sin textreklam för gräddglass. De hade givetvis varit tvungna att fråga vad texten betydde för läsa kunde de ju inte. Men å andra sidan hade vi inte förstått vad de sa. Deras språk har varit helt annorlunda än dagens. Och om något så märkligt som glass hade de givetvis inte hört talas om.

På kvällen när lampan på lyktstolpen tänds skulle de nog snabbt dragit sig in i sin gravhög igen. Det måste ju för dem vara magi och gudarnas lek som kunde bringa fram ljus i svartaste nattmörker. Hade någon i bronsåldersfamiljen vågat sig fram och känt på lyktstolpen hade nog också skräcken slagit till. Sådan metall fanns ju inte då. Bara sparsamt med brons.

Och de konstiga plattorna som ligger på marken. Är det gudarna som också placerat dem här? Är det kanske några framtida präster och prästinnor som för att blidka de underjordiska går och med träpinnar puttar på några små klot.

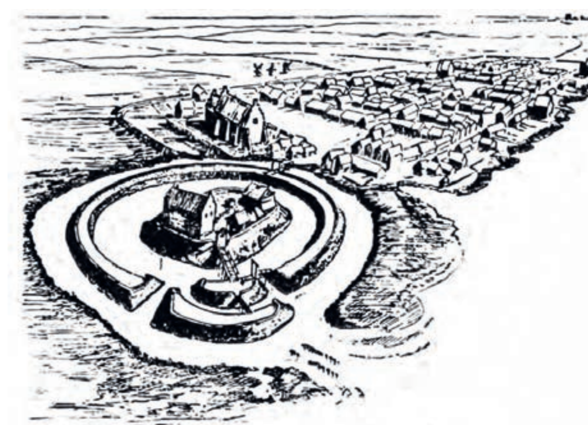
Sådana tankar for genom min hjärna. Och plötsligt började jag tänka framåt i tiden. Vad för saker omger sig människorna med om vi inte flyttar bakåt 3500 år utan i stället går fram lika många år? Säkert skulle vi då ha varit lika oförstående som denna bronsåldersfamilj i Kulladal!

29 maj 2021

Kulturen, dvs. Kulturhistoriska museet i Lund, har ju alltsedan 1935 kommit ut med en fantastisk årsbok som handlar om otroligt mycket av skånsk historia, klädedräkter, socialt liv, byggnader och jag vet inte allt. Detta är en guldgruva för den som är intresserad av Skånes kulturhistoria. Själv har jag nästan alla böckerna fram till 2014 på min bokhylla.

Nu upptäckte jag att man lagt ut alla dessa böcker så att man läsa dem på Internet alternativt ladda hem dem som pdf. Och allt är gratis. Tack Kulturen för att ni kämpar för att Skånes kulturhistoria ska nå ut till alla intresserade.

Ni hittar böckerna på länken nedan. Ett litet tips: Ladda hem ”Innehållsregistret” som pdf - då går det snabbare att söka speciella saker.
Ladda hem här!

3. Skanör. Rekonstruktion av C. G. Lekholm i Harald Lindal, Skånes historia . . . fram till 1710.

Jag har valt ut två artiklar om Skånska borgar som exempel:

Ragnar Blomqvists ”Falsterbohus” från 1950 sid 142 framåt.

och

Sven T. Kjellbergs ”Skånska medeltidsfästen” från 1969 sid 145 framåt.

2 juni 2021

På min dagliga promenad för att kontrollera tillståndet i ”oasen” Kulladal var jag bara tvungen att ta ett foto av denna annorlunda konstruktion. Av en tomtmarkering med järnvägssyllar har man klätt in denna så att det verkar som om en låg bänk skapats. Påminner om en traditionell och historisk ”ljugarebänk”.

Vad var en ”ljugarebänk”? Förr i tiden var folk lika intresserade som vi av att få information om vad som hände runt omkring dem. I dag har vi nyheter från hela världen via data men för inte så länge sedan var detta nyhetsflöde begränsat till vad människor i det egna närområdet kunde berätta. För att få en naturlig kontakt med alla som vandrade utmed gatorna och vägarna skapade man därför framför husens dörrar speciella bänkar. Här kunde husets innehavare sitta och ta del av vad som hände men också samtala med förbipasserande. På detta sätt spreds snabbt information om olika händelser.

Dessa verandor eller bänkar kallade förr för ”bislag”, senare blev ett mera allmänt uttryck ”ljugarebänk”. Här spreds nämligen också skvaller i stora mängder. Det äldsta bislaget som vi känner från Malmö är en konstnärligt utformad bänksten som på 1520-talet prydde framsidan av borgmästaren Jörgen Kocks bislag/bänk framför hans dörr ut mot Västergatan. Ett av Malmös äldsta foto från 1860-talet visar också ett ståtligt bislag vid Södergatan.

Många rättegångsdokument från Malmö under 1500-talet börjar med att vittnet sagt att ”när jag satt på mitt bislag hörde jag …”. När jag därför hjälpte Lasse Holmqvist på 1980-talet med hans TV-serie om Malmös historia byggde vi upp ett sådant här bislag vid Lilla torg, se bild. Vi skulle nämligen illustrera en häxrättegång som jag plockat fram från 1550-talet. En gammal kvinna råkade yttra några ofördelaktiga ord när hon passerade personer på ett bislag och för det blev hon anklagade som häxa. Hon brändes snart därefter ihjäl på Kirsebergsbacken.

Några häxor som passerar denna låga bänk på Kulladal bränns i dag tack och lov inte.

2 juni 2021

Danmark bistår USA i spioneri på Sverige! Rubriker de senaste dagarna. Är märkligt att två grannländer ska hålla på att misstro varandra. För även om Sverige knappast har något intresse av att spionera på danska politiker har minsann mitt eget land ofta också bidragit med osämja. Och inte sällan är det Skåne som får ta smällarna. På 1670-talet mördades tiotusentals skåningar i det skoningslösa krig som både svenske Karl XI och den danske Christian V förde i detta landskap. År 1700 vadade Karl XII i land på Själland med värjan i högsta hugg. Så sent som på 1780-talet planerade danskarna att åter försöka invadera Skåne. Jag har själv fått tag i och räddat ett omfattande spionmanuskript med tillhörande kartor från denna tid skrivet av en hög dansk militär. Det ligger nu på Malmö stadsarkiv.

I mitt bibliotek har jag en bok *”Sverige. Årsbok för svenska folket”* från 1892. Jag fastnade för en kort artikel om en gemensam minnesfest som svenskar och danskar höll på ön Ven sommaren 1846. Studenter och en del lärde hade under längre tid försökt bringa försoning mellan de två länderna. Nu skulle man manifestera den stora astronomen Tycho Brahes ruin på ön. 6000 danskar men bara 2000 svenskar tog sig ut till ön i Öresund. Det blev dock inte ett helt vänligt möte. Dansken Orla Lehman inleddes föredragen med en syrlig kommentar över att *”svenskarna låtit Brahes härliga slott falla i ruiner”* och han fortsatte sin kritik med att Sveriges konung och adel borde gottgöra denna försummelse genom att uppföra ett monument till den store Tychos minne.

Nästa talare, som var svensk, gav dansken svar på tal. Tycho Brahes slott hade minsann varit en ruin innan svenskarna tog över år 1658. Skulden var således danskarnas. Ett försoningsmöte kunde ha börjat bättre!

Boken avslutas med en runsten och inhuggna namn på minnesvärda svenskar. Givetvis

EN MINNESFEST PÅ ÖN HVEN.

FRÅN GULNADE BLAD
AF
HENRIK SCHÖNBECK.

Johan Ludvig Heiberg, den snillrike danske skalden och vetenskapsmannen, upptog sig vid en långt framskriden ålder flera år nästan uteslutande med studiet af astronomi. Under dessa år vistades han äfven en sommar på ön Hven och uppsamlade där de få minnen, som ännu voro kvar af Tycho Brahes en gång så prunkande skapelser. Därunder uppstod hos honom den tanken att bland sina landsmän upplifva minnet af den mäktige ande, som nära 300 år förut genom astronomiska upptäckter och skrifter beredt ära och anseende åt det danska fäderneslandet.*
... blef genom Heibergs tillskyndelse det beslut

*Det blir om några år jämt 300 år sedan Tycho Brahe tvangs i frivillig landsflykt från detta fädernesland, hvarefter han, [illegible] kant, öfverhopades med välgerningar och ärebetygelser af en [illegible]ammande furste, den österrikiske kejsaren Rudolf.

var vikingatiden viktig att på detta sätt ha med i första årgången av en svensk årsbok. Vikingen var ju en viktig nationalistisk symbol för att framhäva respektive land i Skandinavien. Tråkigt nog är detta sjuka sätt att se på vår gemensamma historia fortfarande delvis aktuellt.

6 juni 2021

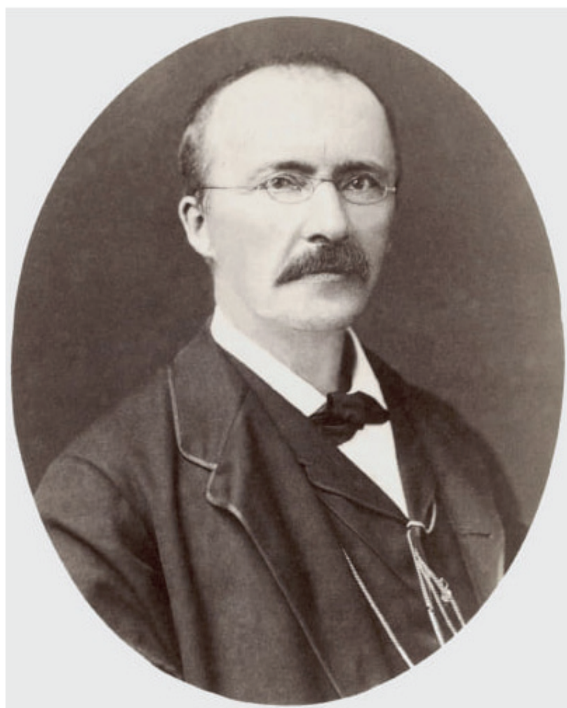
I dag fyller vår Eskil 9 år. En äkta Västgötaspets som har koll på allt och alla i hela Kulladal i södra Malmö.

6 juni 2021

Satt och slötittade på ett historieprogram på TV om de gamla grekerna. I filmen hade man lagt in ett längre avsnitt om Troja. Bilden visar en del av den framgrävda stadsmuren. Och minsann hade man också gjort några dramatiserade scener där utgrävaren Henrich Schliemann dök upp. Denne ”handelsman” hittade det antika Troja 1871 och under några år grävde han fram lämningar efter denna stads långa historia. Samme man har jag varit tvungen att ta med i ett mindre kapitel i boken om Harald Blåtands grav, se bild. Varför det? Därför han är omtalad i den dagbok som skrevs av den präst som var med när en 11-åring hittade Harald Blåtands grav i norra Polen 1841.

Nej, Trojas upptäckare har inget med graven att göra. Några år efter det att pojken hittat graven emigrerade den då 16-årige pojken till USA. Allt fick gå snabbt för han hotades av att inkallas i den preussiska armén. Han behövde

emellertid pengar och prästen sände därför till USA över lite av guldet från graven. Budbäraren blev prästens avlägsne släkting, Henrich Schliemann.

Intressant är vad prästen i sin dagbok skriver om denne så hyllade man. Han var enligt prästen sniken och hänsynslös. Ett referat av dagboken kanske är på sin plats:

”Vår pastor tyckte dock aldrig om honom och såg honom som lögnaktig och girig som ständigt hittade på historier om sina upplevelser.”

Och inte lämnade han över några vackra och otroligt värdefulla guldföremål när han anlände till New York. Nej, den unge pojken fick bara pengar. Själv behöll Henrich Schliemann guldet.

9 juni 2021

Skåne var fram till nutid uppdelat i två län, Malmöhus och Kristianstad. Men backar vi längre bakåt i tiden var fanns det en stor mängd län i Skåne. Det gällde ju för den danske kungen att ha viktiga borgar i Skåne. Dessa borgar var förlänade till kungens män och dessa behövde intäkter för att driva sin verksamhet. På 1500-talet hade vi därför ett stort antal län i Skåne, vilka låg under en borg eller en huvudgård. Bland de större var Helsingborg län, Landskrona län, Beridsholm län, Falsterbo län, Lindholmens län och Malmöhus län. Malmöhus län på danska tiden var betydligt mindre än länet med samma namn efter svenskarnas övertagande.

Jag roade mig med att gå igenom kopior av några digra luntor som handlar om räkenskaper för Malmöhus län år 1565-1566. Bulltofta by låg då under slottet Malmöhus och detta räkenskapsår stiger gårdsinnehavarna i denna by fram. Var Bulltofta by låg ser ni på flygfotot. Där har jag också lagt in det exakta läget av byns hus från 1773-års lantmäterikarta. I dag fräser bilarna fram över platserna för de medeltida hus där en gång byns innevånare levde sina liv.

För 456 år sedan fanns det här åtta gårdar. Bönderna var Anders Mortens(en), Rasmus Jeps(en), Matts Jenss(en), Hans Aages(en), Suend Ienss(en), Niels Madss(en), Hans Truillss(en) och Knud Persson. Alla hade att betala lika stor hyra för sina gårdar till Malmöhus slott. I reda pengar för varje bonde: 3 skilling grot och 7 albus. Till detta skulle varje bonde också leverera ett lamm, en oxe och två höns samt en tunna havre.

Uppenbart hade man förutom sädesproduktion också kreatursuppfödning i byn. Kanske inte så märkligt eftersom det till byn hörde en enormt stor äng och vattensjuk mark vilket gav bra bete. Detta stora område skulle i början av 1900-talet i utdikat tillstånd bli start- och landningsbanor för Bulltofta flygplats.

I mer än åttahundra år var detta en levande skånsk by. I dag är det en tvåfilig, asfalterad motorväg.

18 juni 2021

Var i dag på ett längre utställningsseminarium angående den nya basutställningen som Trelleborgens museum i Skåne har börjat arbeta med. Linda Olofsson med engagerade projektmedarbetare hälsade välkomna och sedan blev det ett antal verkligt intressanta vetenskapliga miniföredrag om och kring vikingatiden av ett antal verkligt sakkunniga inom ämnet. Därefter följde en öppen och synnerligen kreativ diskussion om Trelleborgen och dess kommande utställning. Jag är säker på att den kommer att bli mycket annorlunda och verkligt intressant för en bred publik.

Själv redovisade jag en del uppgifter ur texten till den upptäckta handskriften ”Gesta Wulinensis ecclesia pontificum”, skriven av Harald Blåtands präst Avico på 990-talet. Handskriften ger ju mycket helt ny information om Danmarks 900-tals historia men också om Skåne och om bl.a. borgarna i skånska Borgeby och i Lund som Harald Blåtands lillebror Toke Gormsson som kung över Skåne härskade över på 970-talet.

Tack Trelleborgen i Trelleborg för en spännande och mycket kunskapsgivande dag.

21 juni 2021

År 1987 stod den då helt nya, permanenta medeltidssalen på Malmö museum färdig. Jag ville som utställningsansvarig inte bara beskriva stadens historia utifrån föremål utan också låta besökarna få uppleva två begrepp: ”Oj!” och ”Aha!”. Genom att besökaren i en utställning plötsligt står inför flera annorlunda ”Oj”-situationer väcks förhoppningsvis nyfikenheten att i samma ögonblick också få veta mer om just det som man då upplever; ”Aha”-situationer uppstår.

Hur väcka intresse för hygieniska förhållanden i Malmö under medeltiden? Besökaren fick gå in i ett litet mörkt utrymme. Här tittade

man ner i en stor stenmurad latringrop och där stod en man och grävde. På detta sätt mötte besökaren ”nattmannen” i hans arbete att på nätterna tömma latrinbehållarna i staden. På öppna flakvagnar fördes sedan träcket ut ur staden och kastades vid Öresunds dåtida strand på platsen där i dag Centralstationen ligger.

Nattmannen talade till museibesökaren. Efter att ha provhört ett antal av museets anställda fann jag att arkeologen Jörgen Klings röst bäst passade för ”nattmansjobbet”. Tyvärr har jag inget foto bevarat av denna ”museilatrin”. Men vad nattmannen hade att berätta kan ni höra om ni klickar här!

23 juni 2021

Hösten 2014 visades en guldplatta upp av en liten flicka för sin lärare i Oxie i Malmö. Detta blev starten för en otroligt spännande jakt efter inte minst den skånsk/danska vikingatiden. Vi har t.o.m. på åkrarna i Oxie jagat ett föremål som en gång legat i Harald Blåtands grav i Polen men som i sen tid råkat hamna i Malmöjorden. Tyvärr ligger föremålet fortfarande kvar där – trots att vi var många som sökte fann vi det aldrig.

Boken om Harald Blåtands grav men också den nyupptäckta texten till handskriften ”Gesta Wulinensis” ligger nu i juni 2021 färdig. Den svenska upplagan dröjer till in i juli men man kan redan nu få den som E-bok i väntan på den tryckta boken.

I den här filmen (klicka här!) redovisar jag några viktiga saker som gör att en avskrift av handskriften ”Gesta Wulinensis”, skriven av Harald Blåtands präst Avico måste vara sann. Vi har alltså här en unik berättelse från 900-talet, skriven av en person som stått den danska kungafamiljen nära.

24 juni

Senhösten 1989 visade Malmö en mycket stor vikingautställning i Florens. Malmö hade blivit vänort med Florens och givetvis

skulle man visa upp något spektakulärt för italienarna. Ett telefonsamtal kom från högsta kommunledningen till mig som museichef på Malmö museum med ordern: Gör en vikingautställning i Italien.

Jag lyckades få ihop ett utställningsteam av otroligt skickliga och driftiga personer, både från Sverige och Danmark. Utställningen blev en stor succé och det blev en väldig trängsel den sista veckan nere i Florens. Italienarna trodde nämligen att utställningen skulle för-

längas men den var ju redan inbokad i tid i Malmö. Jag kontaktade Danmarks riksantikvarie Olaf Olsen (se fotot) och han ville gärna vara den som invigde utställningen i Malmö. På bilden ses han och jag samspråka om den gemensamma dansk/skånska vikingatiden som visades på utställningen.

Men det som jag noterade när jag i kväll råkade se fotot i min fotosamling är det skrin som står i montern till vänster. Det är en avgjutning av det s.k. Camminskrinet från Harald Blåtands tid som jag fått låna från danska Nationalmuseet. Enligt uppgifter skulle originalet ha gått förlorat i norra Polen under ett bombanfall under andra världskriget. Men så har inte varit fallet. Vid vårt arbete med boken om Harald Blåtands grav som vi nu funnit i Polen har helt ny information dykt upp – det är inte omöjligt att detta unika skrin, troligtvis tillverkat i Skåne för mer än tusen år sedan, fortfarande existerar efter att det gömdes den 3-4 mars 1945. Om detta har jag skrivit i boken: www.curmsun.org/Haraldboken

25 juni 2021

För en liten tid sedan lade danska Nationalmuseet ut en officiell video där man visade upp och berättade om den lilla silverbägaren som

man en gång fann i gravhögen i Jelling. Man påstod då att Harald Blåtands far Gorm legat i högen och att det var denna silverbägare han druckit mjöd ur.

Bägaren är emellertid mycket liten - så liten att den bara motsvarar volymen av ett litet snapsglas. Min svärson och hans danske granne passade därför på att under midsommaraftonens kväll testa att dricka danskt mjöd på det sätt som Gorm enligt den danska vetenskapen uppenbart njöt det. Resultatet blev enligt uppgift en besvikelse. Testet pekar på att Gorm måste ha varit närmast nykterist.

Problemet är bara att det inte är Gorm som legat i graven utan hans hustru Tyra. Bägaren är dessutom ingen mjödbägare utan med stor sannolikhet en mycket liten bägare för nattvardsvinet. Tyra var nämligen kristen.

Utan att säkert veta det vågar jag nog påstå att Gorm inte satt och smuttade på några centiliter av sitt mjöd.

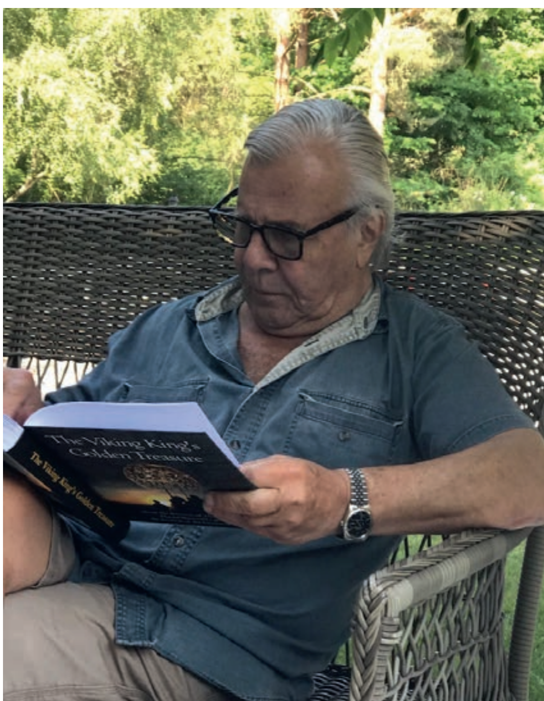
3 juli 2021

Var under eftermiddagen på Ystad Saltsjöbad och höll ett längre anförande för Fredrik Belfrage och hans sju vänner, bl.a. Jan Guillou. Fredrik är 1½ dag äldre än jag; vi båda föddes på Malmö Allmänna sjukhus så vi har säkert småpratat med varandra redan från starten.

Mitt tema var givetvis ”Bluetooth” och utdrag ur boken om vikingakungen Harald, hans

grav och den upptäckta texten från 990-tals handskriften ”Gesta Wulinensis”. Blev givetvis en mängd spännande och förnuftiga instick och frågor från verkligt kunniga och kloka åhörare.

23 juli 2021

Den 21 juli 2021 kunde jag äntligen presentera den svenska boken om ”Vikingakungens guldskatt”. Den handlar om Harald Blåtand och hans tid och hans grav men också om en fram till nu okänd text till en krönika från 990-talet. 23 minuter in i föredraget lyfter jag upp tre arkeologiska bevis som visar krönikans äkthet.

Föredraget hölls på Jordberga Gods eftersom den skånska run- och bildsten som står på Tullstorps kyrkogård i närheten av godset i allra högsta grad har med Harald Blåtand att göra.

Vill ni se föredraget? Klicka då här!

30 juli 2021

Skönt med fotbollsintresserade i familjen. Tyvärr spelar damlandslaget just nu inte på max i kvartsfinalen mot Japan. Timmys intresse för matchen har slocknat och Eskils blickar visar uppgivenhet. Än hoppas dock jag att mina två vänner har fel uppfattning.

31 juli 2021

Tiden går fort. Var har 72 år tagit vägen? För exakt 50 år sedan var Christina och jag uppe på Granavollen åtta mil norr om Oslo och jobbade med byggnadsundersökningen av

ett av Norges äldsta stenhus. Bilderna visar en idogt arbetande och grävande fästmö medan jag själv har ett angenämt samtal med Norges dåvarande riksantikvarie Roar Hauglid. Steinhuset på Gran kunde jag efter slutförda undersökningar daterar till början av 1200-talet. En verklig historisk, norsk pärla som faktisk en del ville riva. I dag är det bygdens kulturella samlingspunkt.

31 juli 2021

På min 72:a födelsedag avnjöts Lars Beck Nielsens danska ölgåva till mig. Tack Lars, ölen var förträfflig, både ”Gorm den gamles” och ”Kong Haralds pilsner” från Jellingbryggeriet som enligt etiketten är ”Leverandør til den gamle Kongeby”.

Jag tror dock att man får ändra texten på etiketten något. Gorm byggde troligtvis världens största skeppssättning i Jelling men det var över hans son Knut som dog 962. Själv begick han självmord 964 genom att sätta sig i ett skepp och segla bort ”och all kunskap om honom försvann” - som det står i ögonvittnet Avicos skildring.

3 aug 2021

Ett trevligt möte i dag på Fotevikens Vikingamuseum. Catharina Ingelman-Sundberg besökte oss. Flera år sedan jag träffade marinarkeologen, journalisten, författaren och museikollegan Catharina. Givetvis fick hon min bok om Harald Blåtand och själv fick jag hennes senaste bok, på bilden buren av kollegan museidirektören Björn Jakobsen. Vi har ju på Fotevikens museum delar av det vikingaskepp, daterat till 1023, från spärren i Foteviken som Catharina en gång grävde fram. Återseendet väckte många marinarkeologiska minnen. Fotevikens Museums marinarkeologiska verksamhet var ju en av de större i Norden under slutet av 1900-talet.

6 aug 2021

Nu har vi lagt ut mitt föredrag om boken ”Vikingakungens guldskatt” (eller som den heter på engelska ”The Viking King´s golden treasure”) med engelska undertexter.

Klicka här för att höra och se föredraget.

6 aug 2021

Min gamle vän, Norges tidigare riksantikvarie professorn Öivind Lunde, besökte Christina och mig i dag. Ett flera timmar långt, trevligt

och innehållsrikt möte vänner emellan. Öivind berättade om sitt omfattande arbete med den medeltida ärkebiskopsgården i Trondheim. Själv uppdaterade jag honom om det senaste vad det gäller Harald Blåtands grav och handskriften ”Gesta Wulinensis”. Jag har ju under hela projekttiden haft möjlighet att hålla honom informerad om vårt arbete.

9 aug 2021

Ole Ryhl Olsson gör allt för att till danskarna förmedla kunskapen och innehållet i Tomas Sielskis och min bok om Harald Blåtand och vår nyupptäckta krönika från 990-talet. För några dagar sedan var han vid Karlevistenen på Öland och gjorde en inspelning för Youtube. Karlevistenen är ju enligt vår upptäckt rest över Sibir Fultarson som var gift med Harald Blåtands dotter Estrid. Han utsågs av Harald Blåtand på dennes dödsbädd till kung över Jylland och Själland.

Sibir var med om slaget vid Fyrisvallarna men på hemvägen råkade han och hans trupper i strid med Jomsvikingarna som också varit med uppe vid Uppsala och i striden dödades han på hemväg till Danmark och begravdes vid stranden till Kalmarsund. Allt enligt texten till den unika krönika som Tomas och jag återfunnit.

I går, antagligen på hemväg från Öland, passade Ole på att besöka Lejre gamla vikingatida kungasäte invid Roskilde och här berättade han om vad vi publicerat av krönikan om striden mellan Harald och hans brorson Sven Tveskägg. Han berättar dock inte hela historien om hur Harald sedan såras vilket är bra. Något får man ju spara till de som vill läsa Tomas och min bok. Se Ole Ryhl Olssons video här!

14 augusti 2021

Lördagskvällen den 14 augusti 1971 stegade jag, nybliven 22-åring, uppför den långa inomhustrappan till Swing Inn:s diskotek i Malmö. Ståbordet invid den öppna spisen innanför dörren till etablissemanget var min speciella plats. Här hade man bra koll på besökarna. Klockan var 21.35 – kan också ha varit 21.55 eftersom man på märkligt sätt tappar en del minnesceller med åldern.

Döm om min förvåning när jag upptäckte en lång, blond kvinna, sittande strax intill den höga Gogo-estraden. Swing Inn hade varit ett av mina stamställen under lång tid men jag hade aldrig sett henne förr. Visst ville hon dansa och när hon frågade vad jag hette blev svaret ”Agamemnon”. Svaret kom snabbt: ”Han är ju död sedan länge.”

I det ögonblicket insåg jag att denna okända skönhet kanske inte var helt bortkommen när det gällde historia. Själv var jag redan då en historisk nörd – hade redan arbetat som arkeo-

logisk utgrävningsledare i Malmö i ett år. Hon var dock inte speciellt imponerad över mitt yrke. Trots detta blev hon min assistent när jag tio månader senare kallades till Norge för att leda undersökningen av ett av Norges äldsta bevarade, medeltida stenhus.

Sen gick det som det gick. I dag firar vi tillsammans med våra efterkommande 50-årsminnet av mötet på Dan Walterströms diskotek Swing Inn.

15 aug 2021

Stort tack till er alla som gratulerat Christina och mig på 50-årsdagen då våra blickar först möttes. Här skålar vi i en utsökt Champagne som var en gåva från en historiskt intresserad följare, bosatt i en av Stockholms mer kända historiska byggnader.

19 aug 2021

Vi var i dag på Svaneholm slottsmuseum med en ny laddning av boken ”Vikingakungens guldskatt” som de säljer i slottsentrén. Passade då på att hälsa på Rutger Macklean och hans hund. Eskil fann bekantskapen intressant men föga givande. Hund och ägare har ju varit döda i mer än tvåhundra år.

21 aug 2021

Hade i dag trevliga timmar med ”Deutsche Evangelische Gemeinde in Malmö und im südlichen Schweden”. Kyrkoherden Lars Kessner hade kontaktat mig och ville att jag skulle guida i Stora Hammars medeltida kyrka från 1150-talet. Därefter på Fotevikens Museum. Temat var den äldsta kristna tiden i Skåne. Givetvis blev det mycket om Harald Blåtand och hans brorson GuldHarald. Den senare erövrade ju för Harald Blåtands räkning delar av Skåne 964 och han bör ha varit kristen eftersom hans far Knut (Harald Blåtands storebror), blivit döpt redan som barn 937.

Det var en mycket givande dag med intresserade och frågvisa åhörare. Sånt är kul.

22 augusti 2021

Satt i dag och bläddrade i ett gammalt nummer av Fornvännen och råkade se en text om en Malmöutställning. Malmö hade i slutet av 1980-talet blivit vänort med Florens. Italienarna sände därför en mycket stor utställning om Pompeji till Malmö. Till utställningen tänkte de också skänka mängder med italienskt vin så att Malmöbesökarna på utställningen skulle få känna riktig italiensk gemyt. Därav blev dock intet. Den svenska tullen satte stopp för leveransen.

Så skulle då Malmö som gengåva sända ner en utställning till Florens. Plötsligt stod därför stadens ledning i mitt tjänsterum 1988 och beordrade mig som museichef att få ihop en internationell vikingautställning. Utan mina många kontakter med museiledningar och museifolk i Sverige och Danmark hade det aldrig lyckats. Då icke att glömma det fantastiskt

skickliga teamet av inhemska medarbetare. Det var enormt många ovärderliga originalföremål från vår nordiska vikingatid som gick ner till Italien.

Från Statens Historiska Museum i Stockholm var min vän Jan Peder Lamm en klippa. Vid teamets besök i Stockholm blev han mycket förvånad. Inte bara små föremål utan också ett flertal stora run- och bildstenar från hans museum skulle ju med till Italien. Utställningen visades sedan också på Malmö museum och drog stor publik även hemmavid. Jan Peder skrev ett antal år senare i Fornvännen följande om utställningen.

Fotona visar en del av Italienutställningen men också vikingaskeppet Roar Ege som jag fått låna från Roskilde. Skeppet stod under transporten synligt på ett öppet lastbilsflak. Aldrig har väl ett vikingaskepp färdats genom Europa på detta sätt.

23 aug 2021

Min bok om Harald Blåtands grav och om den upptäckta texten till en handskrift från 990-talet skriven av kungens egen präst Avico ändrar mycket i vår kunskap om den spännande vikingahistorien i Danmark och Skåne.

År 2018 drog vi igång en stor sökning i Oxie efter något så osannolikt som ett av Harald Blåtands praktföremål. Strax innan hade vi hittat hans grav i Polen. Sedan fann vi en krönikan skriven av hans egen präst. En krönika som skriver om delar av Skånes och Danmarks 900-tals historia. Nu har boken om allt detta kommit ut! Författare: Sven Rosborn.

26 aug 2021

Hade i går ett mycket långt och i högsta grad intressant projektmöte på Fotevikens Museum. Närvarande Aravin Chakravarthi och Björn Jakobsen. Aravin har utvecklat en idé- och produktförlaga som kan ge stor betydelse för den framtida spridningen av kunskapen om vårt natur- och kulturlandskap. Hur kan vi nu gå vidare och utveckla konceptet ytterligare? Oerhört stimulerande att diskutera och planera sådana saker.

3 sep 2021

Sitter just nu och lägger de sista pusselbitarna i vår historiska utfärd för TB som jag ska hålla i morgon den 4 september. Varje år ger sig denna förening ut i det skånska landskapet, ofta med mig som guide. I år har jag valt att ta deltagarna till platser och berätta händelser som omspänner skånsk historia från 600-talet till ca 1500. Om någon i föreningen missat våra utskick kan ni fortfarande anmäla ert

deltagande till Barbro Anderberg. Turen startar som vanligt med egna bilar klockan 8.00 på Jägersros parkering.

För er som inte kan vara med ger de olika bilderna ledtrådar till vilka platser vi ska till.

9 sep 2021

Vill slå ett slag för bevarandet av släktfoton. Som museichef i Malmö under många år fick jag ofta ta hand om fotoalbum från avlidna personer vars barn eller barnbarn höll på att rensa ut efter de sina. Eftersom det inte fanns någon information om vad fotona föreställde vände man sig till museet för att fråga om vi var intresserade annars skulle man kasta dem.

År 2015 gjorde jag 23 videofilmer om hur man släktforskar. Dessa lade jag ut gratis på YouTube. De finns där fortfarande och många har använt sig av dessa. I en video berättar jag om hur man kan rädda sin släkthistoria genom bevarandet av gammalt bildmaterial. Titta gärna på filmen - kanske inser ni att ni för era kommande släktgenerationer bör avsätta lite tid för att säkra kunskapen kring eventuella gamla bilder i era lådor. Kanske får ni några idéer av filmen - ingen skulle bli gladare än jag om så skedde. Klicka här för att se filmen!

11 sep 2021

År 2014 upptäcktes i Oxie i Malmö i en samling från Polen en guldplatta som kommer från Harald Blåtands grav i Polen. Men det visade sig att det i Malmö också fanns ett stort material som ger unik information om Danmarks och Skånes historia under 900-talet. Under arbetet med det källmaterialet inför publiceringen av boken om Harald Blåtands grav och den samtidigt upptäckta krönikan ”Gesta Wulinensis” från 990-talet kunde jag lägga fram flera bevis på materialets trovärdighet. I den avskrift av krönikans latinska text till polska som gjordes 1963 finns nämligen många uppgifter som då inte var kända för den arkeologiska forskningen förrän långt efter detta datum. Jag har i denna artikel samlat upp några av dessa säkra bevis på att krönikan på ett unikt sätt skriver om delar av 900-talets historia. Klicka på länken för att läsa artikeln!

12 sep 2021

Märkvärdigheter på Söderslätt

Vi bjuder in alla intresserade att möta upp i Tullstorp kyrka **söndagen den12 september 16.30**. Sven Rosborn kommer då att ta er med på en spännande resa tusen år tillbaka i tiden.

Anmäl ert deltagande till: info@pilemedia.se

Begränsat antal pga Coronatiderna. Först till kvarn!

De som betalt medlemsavgift går gratis, icke medlemmar 50:-. Medlemskap kostar 150:- för åren 2021-2022. Avgiften inbetalas före mötet på: Bankgiro: 5527-0490 eller på Swish: 123 62 44 388 **Skriv ert namn!**

Sven Rosborns nya bok “Vikingakungens guldskatt” kan köpas under mötet: 300:-. SWISH eller jämna kontanter.

14 sep 2021

Var i dag på möte på Lilla Hammars näs som ligger mellan Höllviken och Foteviken. Här finns en helt fantastisk, grönskande fornlämning i form av en stor vattendam med uråldriga träd, den s.k. ”Klosterdammen”. När Lilla Hammars by grundades för tusen år sedan var denna damm med sitt sötvatten förutsättningen för byns tillkomst. Även om de gamla husen försvunnit finns hela bystrukturen kvar och i denna ligger fortfarande den vattendamm där man under nästan tusen år vattnat sina kreatur, tvättat och fått sitt dricksvatten.

Del av Lilla Hammar by 1807

Klosterdammen har under tusen år som ”byns vattning” varit tillgänglig för alla. Sådana vattningar fanns en gång i alla våra medeltida bygator på Söderslätt men i dag finns nog endast denna kvar i orört tillstånd. Nu hotas emellertid denna unika kultur- och naturlämning. Länsstyrelsen anser att en privatperson bör kunna göra om det hela till en privatägd tomt. Vellinge kommun har från att från början inte engagera sig nu insett att en ovärderliga natur- och kulturmiljö riskerar att gå förlorad och de har gått mot förslaget. Men kan de bjuda motstånd mot länets mäktiga representanter som verkar struntar i kulturmiljö- och naturmiljöfrågor?

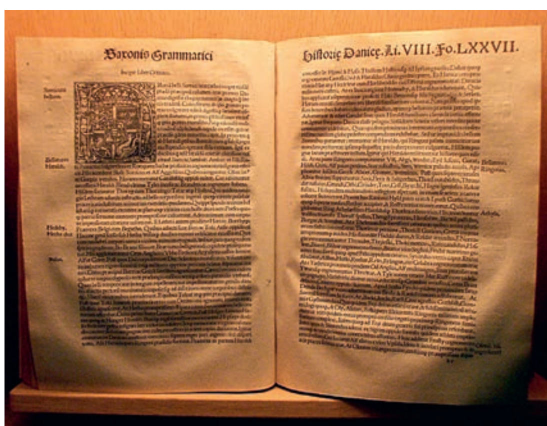
Det är komplett vansinne om denna unika miljö, som i dag är tillgänglig för alla, ska hamna under privat mark.

25 sep 2021

Bilden visar Tunnelns byggnad på Adelgatan men jag vill fästa uppmärksamheten på den smala tomten med den låga byggnaden med sin vackra stenportal. Den smala tomten är ett minne från 1200-talet. Då var kvarteret uppdelat i en stor mängd sådana här smala tomter vilka alla från Adelgatan sträckte sig långt in i kvarteret. På tomterna låg ut mot Adelgatan smala och höga tegelhus i två våningar. Just denna tomt har stor Malmöhistorisk betydelse. Det smala, medeltida tvåvåningshus i tegel som en gång stått här ägdes nämligen på 1530-talet av den berömde boktryckaren Christiern Pedersen. Här bodde han och här hade han också sitt boktryckeri. Utan denne man hade Danmark i dag saknat en väsentlig del av sin äldre historia. Varför det?

Christiern Pedersen hade redan i Paris år 1514 fått låna den handskrift som dansken Saxo Grammaticus författat i slutet av 1100-talet. Det

är en enorm krönika som berättar Danmarks historia fram till Saxos egen tid. Christiern lät trycka detta verk i sin latinska originalversion i Paris. Tack Christiern! Själva handskriften har nämligen gått förlorad, men kvar finns Christierns tryckta version. Läs mer om Christiern och om Saxo Grammaticus här!

År 1785 rev man ner huset och den smala tomten gjordes om till en gränd – eller ”larmgata” in i kvarteret. År 1896 försvann denna lilla ”larmgata” och ersattes av den nuvarande envåningsbyggnaden där man samma år inrättade en ”Bierhall”. Det var denna Bierhalls entré som då också försågs med den prydliga portalen av granit som fortfarande existerar.

Malmö museum har ett exemplar av Christiern Pedersens franska Saxoutgåva. Jag placerade den i den permanenta medeltidssalen så besökarna skulle få se den, se bild. I dag är den tyvärr i samband med rivningen av medeltidssalen undangömd i ett magasin.

29 sep 2021

Blev lite filosofisk på min morgonpromenad i Kulladal som i dag gick utmed den gamla järnvägslinjen Malmö - Kulladal - Trelleborg. Kom nämligen då att tänka på människans lust att färdas långt. Här på denna i dag asfalterade cykelbana tuffade det första ångtåget fram år 1886. Maxhastigheten var satt till 25 km/tim. Säkert för många en svindlande hastighet på den tiden.

När jag nu stod där och tog fotot blickade jag upp i skyn och såg ett streck av fåglar och kom då att tänka på Leonardo da Vinci som i slutet av 1400-talet försökte konstruera en flaxande flygmaskin likt en fågel. Och minsann passerade just då dessa fåglar över Kulladal ett vitt streck på himlen efter ett flygplan. Givetvis kom detta mig att associera till bröderna Wrights första flygtur den 17 december 1903 men också till dansken Robert Svendsen som den 17 juli 1910 var den förste som flög över Öresund. Efter det han landat på Limhamnsfältet efter sitt våghalsiga företag lär han ha utropat ” Sig mig, er der ingen der kan give mig en øl?”.

Och långt därborta i vänsterkanten på mitt foto lyser månen och det påminde mig om den första månlandningen den 20 juli 1969. Den kvällen var jag på en utedansbana på Väddö i Uppland. På trappan satt en stupfull amerikan och stirrade på månen och det enda som han ständigt upprepade var ”We did it!”

Och alla dessa associationer från två bilders motiv tagna på en morgonpromenad i Kulladal i södra Malmö!

30 sep 2021

Trevligt att möta så många Bunkefloinnevånare som är intresserade av vikingatiden. En del tog dessutom med sig kunskap hem när de köpte min bok om ”Vikingakungens guldskatt. Om upptäckten av ett unikt manuskript, kung Harald Blåtands grav och placeringen av fästet Jomsborg.”

2 okt 2021

Det hände att jag 2013 på Nordiska museet i Stockholm frågade i museishopen vad man hade för någon litteratur på kinesiska. Man tittade på mig som om jag inte var riktigt klok. Jag hade emellertid fått reda på av en kollega att det varje dag landade flera stora plan på Kastrup med kinesiska turister vilka sedan togs på en tur med buss upp till Stockholm. Dessa turister var helt otroliga. Stannade man vid en souvenirbutik på vägen plundrades denna likt Egyptens gräshoppor. Det var nämligen sed att varje turist inte köpte en souvenirer utan upp till fem av samma. Man skulle ju ha att ge bort till vänner vid hemkomsten.

Jag träffade Bo Göran Andersson och delgav honom min idé om att ta tillvara sådana kinesiska turister också i sydvästra Skåne. Idén var att man hämtade upp dem med buss vid olika hotell i Köpenhamn och gav dem möjlighet att under en dagstur över Öresundsbron ”se ett land till”. Bo Göran tände på idén och vi gav oss ut att reka en lämplig tur. Med på turen var en kinesiska. Plötsligt ropade hon: ”Vad är det!” Det var en välfylld campingplats som fångat hennes intresse. ”Här måste vi stanna med kineserna. Sånt finns inte i Kina. Detta är exotiskt”. Tala om kulturskillnader!

Projektet resulterade i en vikt försöksbroschyr där mina texter översatts till kinesiska, se bilderna (några foton stämmer inte med kartnumreringen).

Av allt detta blev det dock inget. Svensk/skånska turistnäringen var år 2014 inte mogen att se den enorma potential som kinesiska turister i Skåne skulle kunna bidra med. Men det var kul att vara med och försöka väcka intresse för denna stora turistmöjlighet.

5 okt 2021

På min tur i Malmö i dag sökte jag skydd mot regnet i S:t Petri kyrka. Här blev jag åter stående i Krämarekapellet i djupa tankar över ett motiv bland de unika kalkmålningarna i takvalven. Krämarekapellet kom troligtvis till

ca 1460, kanske lite tidigare, och målningarna i takvalven måste vara från den tiden.

Av alla de motiv som finns här är det ett som satt myror i huvudet på mig i snart ett halvt sekel. På bilden ser ni det djur i helfigur, den bevingade gripen, vars avrivna huvud är Malmös stadsvapen. Detta vapen fick staden av den danske kungen Erik av Pommern i ett brev från Gotland 1437. Fotot visar originalbilden på brevet. Ni kan läsa min artikel om detta här! Erik älskade Malmö och jag kan tänka mig att Malmöborna därför återgett gripen i helfigur på ett mycket dominerande sätt i sitt nya kapell.

Men vad är det då för en kung som under denna manifestation av Erik av Pommerns gåva sitter med en förnedrande djurkropp och en lång svans? Att det är en kung är det ingen tvekan om – kronan på huvudet kan ingen ta miste på. Detta måste vara en nidbild av en kunglig person som på något sätt har samröre med Erik av Pommerns gestalt i form av gripen. Eller tänker jag fel?

Varenda gång jag kommer in i Krämarekapellet går mina blickar till detta motiv. Och varenda gång jag lämnar platsen är det med en olöst Malmögåta fortfarande malande i huvudet.

5 okt 2021

Sankt Petri kyrkas bevarade epitafier dvs. konstnärliga minnesverk över ansedda Malmöbor under 1500- och 1600-talen är uppen-

bart inte statiska. Det händer saker med dem vilket jag råkade notera vid kyrkobesök i dag. I varje fall gäller detta minnesmärket över rådmannen Gorris Boldicke. Min gamle vän Einar Bager kunde år 1960 efter idogt detektivarbete återbörda skulpturen av Gorris till hans epitafium. Hans teckning är från Sydsvenskan den 17 april det året då han berättar hur han lyckats med det.

Rådmannen Gorris Boldicke. Porträtt-skulptur på epitafium i S:t Petri kyrka.

Av texten på Gorris minnesplatta framgår att epitafiet är gjort enbart över honom själv, ingen annan. När jag nu stod där och kikade upp på den forna rådmannen upptäckte jag emellertid att han måste ha drabbats av någon form av historisk schizofreni. Av en person hade det plötsligt blivit två.

En kontroll i mitt eget fotoarkiv visade att denna sjukdom inte drabbat honom förrän efter år 2001. Mitt foto från detta år visar nämligen honom i ensamt majestät. Men ett foto från året 2015 avslöjar personklyvningen. Nu hade han blivit två!

Man har uppenbart bland kyrkans äldre saker haft en stenskulptur som man inte vetat något om och då bara placerat den på epitafiet utan att läsa epitafiets text och helt struntat i dess historiska sammanhang.

9 okt 2021

GÅTAN MED DEN DUBBLA SKULPTUREN PÅ GORRIS BOLDICKES EPITAFIUM ÄR LÖST! HISTORIEFÖRVANSKARE HAR VARIT I FARTEN.

För några dagar sedan upptäckte jag att det på Gorris Boldickes minnesplatta (epitafium) i S:t Petri kyrka plötsligt satt två mansskulpturer i sten trots att minnesplattan bara omtalar en, se bild. Varifrån och när hade denne andra man uppenbart tyckt att livet i kyrkan var så tråkigt att han måste ha någon att samtala med och därför överflyttat sin steniga lekamen? Min boksamling över Malmölitteratur och min fotosamling gav svaret.

I juni 1919 fotograferades Engelbret Frijs epitafium och publicerades, se foto. Överst ses en man liggande med en dödsskalle på sitt knä. 2001 fotograferade jag samma epitafium och då hade den liggande mannen flyttats i sidled och bredvid honom hade en knäböjande man tagit plats, se foto. Samma år tog jag en bild av Gorris Boldickes epitafium och då fanns bara Gorris ensamma skulptur på plats.

När jag åter fotograferade Gorris epitafium 2015 hade emellertid mannen från Engelbret Frijs epitafium vandrat över för att hälsa på Gorris och där sitter de fortfarande. Dessa sekelgamla pensionärer har tydligen funnit varandra mellan åren 2001 och 2015. Även om jag inte vill störa deras fridsamma tillvaro undrar jag ändå: Varför denna nutida historieförvanskning och vem är egentligen den vandrande mannen?

10 okt 2021

Ca 1684 gjorde man en detaljerad karta över Skånes västra och södra kust. Roade mig med att titta lite närmare på Falsterbohalvön.

Längst upp på bilden visas Foteviken som går in från Höllviken. I mynningen kan man läsa *”Stijegapet”*. Marinarkeologen Ole Crumlin berättade för mig att detta är en gammal beteckning på en trädämmning (stije = trästicka). Tvärs över mynningen till Foteviken anlades ca 980 (daterat trä enligt årsringsmetoden) en undervattenspärr av trästolpar för att försvara den hamn för de skånska krigsskeppen som fanns inne i Foteviken. Ca 1030-1040 ersattes denna av en trehundra meter lång stenspärr.

Ute på Falsterbohalvön ses Skanör och Falsterbo och i söder det farliga *”Fallsterbo reef”*. Detta vattenområde är Nordens största skeppskyrkogård. Fotevikens Museum insamlade här under många år uppgifter om förlisningar. Vi bedrev under flera somrar en av Sveriges största marinarkeologiska undersökningsverksamheter. Längst i söder slutar revet med markeringen *”Lönnsteenar”*. Detta låter extra farligt. Finns dessa stenar kvar än i dag?

Om man seglade genom Öresund söderut och gick fri från Falsterbo rev och tog åt öster och sedan skulle in till Falsterbo står det på kartan hur man skulle göra:

”När Skanör är i linia östan Falsterboo är man falsterbo reefsudd östan förbij och kan säkert segla i nord till falsterbo redd.”

Man skulle alltså ha passerat siktlinjen Skanörs kyrka - Falsterbo kyrka innan man kunde ta åt norr in mot stranden vid Falsterbo.

Något som förbryllar mig är den markering av småkullar som man ritat in till vänster om Kempinge by. Här fanns förr en stor sankmark som anslöt till en stor hed. Några kullar känner vi däremot inte till. Vad kan kartritaren ha menat med dessa markeringar?

Hela kartan ingår i ”Kungsboken” och den finns i Riksarkivets digitala samling.

Klicka här!

13 okt 2021

I år för 46 år sedan stegade jag som intendent på Malmö museum upp till Malmös turistchef Carl-Erik Frantzén för ett av våra allra första möten. Det skulle bli en vänskap för livet. Som turistchef var Carl-Erik en otrolig drivkraft för Malmö. Han och jag ordnade t.ex. med schemalagda turistguidningar i Malmö city där besökarna verkligen fick känna på Malmös historia. Något sådant hade inte skett tidigare. Det ankom på mig att lägga upp dessa turer och delge mina kunskaper till de guider som sedan skulle verka på fältet. Genom mina kontakter kom besökarna in i unika hus från 1500-talet, som t.ex. Jörgen Kocks hus, Rosenvingeska huset, Niels Kuntzes hus etc.

Han som knäböjer i förgrunden är guiden för de rundvandringar i det gamla Malmö som från och med i dag kommer att anordnas varannan vecka. Han heter Lars Andersson och är arkeolog. Mannen i den vita rocken är Malmös turistchef Carl-Erik Franteén och i dörröppningen däruppe står intendent Sven Rosborn och överblickar, något drömmande, situationen. Det är inne i Niels Kuntzes hus på Östergatan de befinner sig. Som synes är restaureringen inte helt klar.

Och allt började den förmiddag då jag kom in på Carl-Eriks kontor och han hade dukat fram kaffe med wienerbröd. Just denna fikakombination var något jag gillade och något som väckte min kreativa ådra. Jag föreslog

bl.a. att turistbyrån skulle starta en historisk busstur i Malmö med omgivningar. Detta tände Carl-Erik. Snabbt fick han fram papper och penna och med hans idérika sätt – fritt från allt byråkratiskt flummel – låg ett utkast klart innan kaffestunden var över.

Några dagar senare hade jag finslipat vilka platser som skulle besökas. Vi drog iväg på rekognosceringstur med en skara anställda från turistbyrån. Och så var rutten bestämd. En broschyr skulle tas fram och min vän, arkeologen på museet Torkel Möllerström fick uppdraget att göra illustrationerna. Turen kom att heta ”Alla tiders resa” och den fungerade under många år, både för svenska som utländska turister. Ni kan ladda hem andra upplagan av häftet här!

En rundvandring i det gamla Malmö

Turistchef Carl-Erik Frantzen och intendent Sven Rosborn studerar skiss över 1200-talets Malmö

Visste ni att Kattsundsgatan i Malmö fått sitt namn av att Sundet ända in dit på medeltiden? Eller att en 700-årig grusgrop kan berätta om Petri kyrkas föregångare? Det här och mycket mer får man reda på om man följer med de rundvandringar i gamla Mal-

gamla brunnen låg. Vattnet fraktades dit med ekstockar, det var ont om vatten på den tiden. Brunnen var faktiskt i bruk ända in på 1860-talet.

Rådhuset byggdes om två gånger på 1800-talet, senast gjordes den om i ett slags gotikrenässans. Lokalerna kan bara beses av grupper.

struktion av 1200-talets Malmö, som intendent Rosborn gjort, bjuder faktiskt på kulturhistorisk dramatik. Om vi förflyttar oss med ett raskt hopp 700 år tillbaka i tiden, ser vi att Malmö var enn "gaffelstad", på ca 400 gånger 60 meter. Kyrkan låg bokstavligt mitt i byn, omgärdad av Östergatan och Själbodgatan. Namnet Kattsundsgatan

Vem hade då råd att bygga med sten på 1200-talet? Jo, kyrkan. Den här gropen har alltså använts till denförsta kyrkan på platsen. Kalken gjorde men förstås murbruk av. Ett ytterligare bevis för den tidigare kyrkans existens är att Petri kyrkas uppbyggnad är långt ifrån okomplicerad. Vapenhuset har byggts först och mittskeppet sist.

Samtidigt som bussturen startade 1975 tryckte Carl-Erik och jag också på startknappen för de guidade turerna inne i Malmö city. Fotona är från artiklar från Sydsvenskan 1975 och 1976.

Tack Carl-Erik Frantzén för din otroliga kraft som turistchef att lyfta fram mycket av den fina Malmöhistoria som tyvärr är dold för de flesta Malmöbor av idag.

14 okt 2021

Satt och bläddrade i svenska Riksarkivets medeltida brev från Malmö. Upptäckte då ett brev från 11 september 1340 där prästen Roland sålt sin gård i Malmö *”suis omnibus mobilibus et inmobilibus preter vatnfal communitatis ville nostre ab antiquo.”* dvs. *”med all sin rörliga och fasta egendom, förutom det gamla vattenfallet i vår stad”*. Vad är detta för ett vattenfall i Malmö?

Jag har tidigare lokaliserat de åar och bäckar som runnit ut i den stora sjö (Rörsjön/Hästången) som en gång skiljde den medeltida staden på sin sandrevel med fastlandet, se kartan. Den enda kraftigare nivåskillnaden är en sjutusen år gammal strandvall som jag har markerat med en grön linje. Trots påfyllnader kan man fortfarande se denna strandvall i Fersens väg och vid Brogatan vid Triangeln. Det måste ha varit vid någon av de platser där bäckarna/åarna passerat denna höjdskillnad som vi ska leta efter Malmös vattenfall på 1300-talet.

Jag har markerat de tänkbara platserna med A, B och C. Vid A har det redan på 1500-talet funnits en uppkastad vall som skapat en liten bakomliggande sjö, se kartan. Markeringen B är bäcken vid Fersens väg. Jag tror dock att det handlat om läget C vid Triangeln. Roland sålde ju en gård i Malmö men i köpet ingick inte vattenfallet vilket dock tyder på att detta legat i nära anslutning till hans gård. Just vid Triangeln låg Malmös ursprung, kyrkbyn Malmö, som omtalas redan i slutet av 1100-talet. Här, runt den dåtida vägkorsningen som i dag kallas Triangeln, låg alla byns bondgårdar samlade. Dessa fanns fortfarande på 1300-talet och byn kallades då för ”Övre Malmö” till skillnad från staden vid stranden som kallades för ”Nedre Malmö”. Det måste ha varit en av dessa gårdar i ”Övre Malmö” som Roland sålt.

En betydligt senare uppgift som styrker detta antagande om ett vattenfall vid Triangeln är från 1770-talet. Då ansökte en Malmöborgare att få anlägga två vattenkvarnar i just detta område eftersom vattentillströmningen från den kraftiga källan vid ”Källängen” var tillräcklig för att driva dessa vattenmöllor. Skulpturen som i dag står på Triangeln och sprutar ut vatten i stor mängd från hög höjd minner således om stadens gamla vattenfall på just denna plats!

16 okt 2021

Vi är nog rätt så många som varit skolpoliser i Malmö. Nu i höst är det exakt sextio år sedan jag blev denna ordningens väktare i staden.

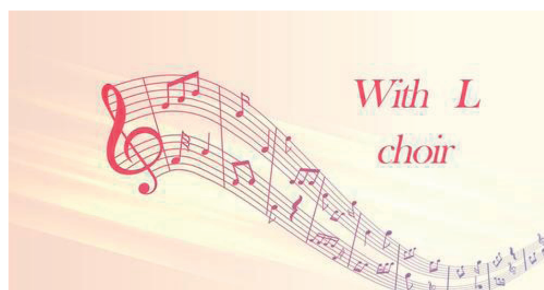
Omslaget till mitt första bevis på min insats som samhällets beskyddare.

20 okt 2021

När höstmörkret i kväll skymmer sikten utanför mitt skrivarfönster släpper jag för en stund mina skriverier om livet på vikingatiden för tusen år sedan. Istället bläddrar jag tillbaka på mina tidigare inlägg på Facebook. Noterar att den 2 maj 2020 hade Coronan lamslagit världen – och värre skulle det bli. Då skrev jag bl.a. följande:

”Via tillgängliga källor får vi veta att antalet döda i Coronaviruset i Sverige nu är 2386, en ökning under ett dygn med 124. Dessa dagliga rapporter över människor som för alltid lämnat och aldrig mera kommer tillbaka har på ett konstigt sätt blivit till en vardaglig sifferlek. Ett sätt att med opersonlig statistik berätta om något så personligt som förutsättningar för livet självt. Kan en människas liv beskrivas med en siffra? Givetvis inte. Bakom varje tal döljer sig ett livsöde.”

Jag inramade notisen med en länk på YouTube till en vacker psalm, ”Bred dina vida vingar”, som svenskan Lina Sandell skrev år 1860, delvis till tonerna av en nordisk folkmelodi. Den 28-åriga Lina hade 1858 och 1860 förlorat sina föräldrar på ett tragiskt sätt. Ur hennes sorg växte denna vackra psalm fram. Jag länkade i mitt inlägg i maj 2020 till en svensk version av psalmen men med tanke på alla människor som drabbats över hela världen lägger jag i kväll upp Linas vackra verk i en internationell version. Klicka här!

22 okt 2021

Man skrev hösten 2014. Det ringde på min dörr i Kulladal och utanför stod Tomas Sielski och dottern Maja. De ville visa mig en guldplatta som tillhört Majas gammelfarmor, se bild. Detta blev starten på ett långt detektiv- och forskningsarbete. Familjen bodde i Oxie, hade kommit från Polen på 1980-talet och hade kvar mängder med gamla dokument och föremål.

Man skriver hösten 2021. Som ses på bilden har mitt hem i Kulladal i Malmö blivit en omlastningsstation för böcker som berättar

om detta för nordiska vikingahistoria så otroligt viktiga fynd. Boken, på 364 sidor, berättar nämligen inte bara om guldplattan utan också om mycket annat som man tidigare inte alls känt till om Danmarks och Skånes 900-tals vikingatida historia. Boktiteln säger en hel del om innehållet: ”Vikingakungens guldskatt. Om upptäckten av ett unikt manuskript, kung Harald Blåtands grav och placeringen av fästet Jomsborg.”

Manuskriptet är en fram till nu helt okänd berättelse från 990-talet, skrivet av Harald Blåtands egen präst Avico. Han har varit med kungafamiljen från 950-talet fram till Haralds död år 985. Originalet är känd genom en avskrift från latin till polska som gjordes år 1963 och som nu finns bland Tomas många dokument. Denna skrift på mer än 150 handskrivna sidor finns nu, tillsammans med alla andra spännande föremål i denna samling, givetvis i mycket säkert förvar i Malmö.

Som svar på en förfrågan här på FB var man kan köpa boken ”fysiskt” kan böckerna köpas hemma hos mig på Sigurdsgatan 11 på Kulladal i Malmö varje dag mellan 17-19. Swish eller jämna pengar. Den svenska boken kostar 300:-.

24 okt 2021

Jag har samlat alla mina inlägg under hela 2020 i en pdf. Samtidigt gjordes också alla klickbara länkar till fördjupningar aktiva under olika respektive inslag. Det blev en 58-sidig pdf som handlar om Malmös historia, Skånes historia, Danmarks historia och lite om vad jag själv upplevt under ett halvår när pandemin slog till på allvar och gjorde många av oss äldre till ”stugsittare”.

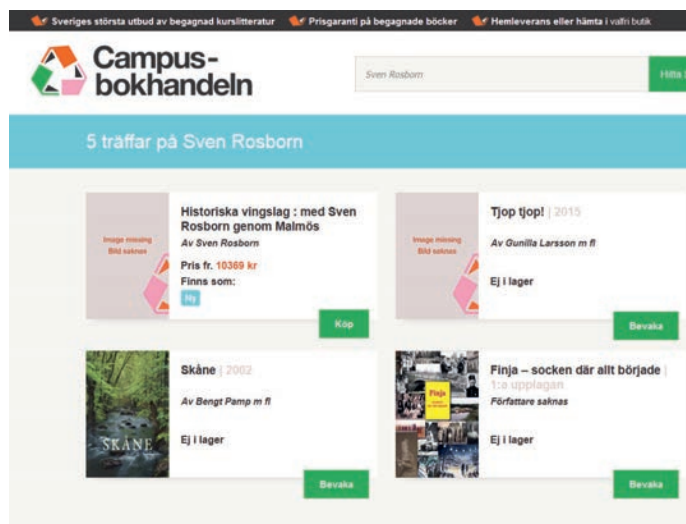
Klicka här för att ladda ner pdf-en!

I pdf-en är blåmarkerad text klickbar för att komma vidare till olika videos eller längre artiklar.

25 okt 2021

Bokpriserna varierar efter tillgång och efterfrågan. Tycker dock att man har värderat just denna av mina böcker något lite i överkant. Kan faktiskt köpas hemma hos mig till lite billigare pris.

30 okt 2021

Det var en lördagsmorgon år 1986 hemma hos mig i Kulladal. Längst bak i tidningen Arbetet var den artikel införd som visas här. En ung kille vid namn Christian Lindeberg tittade på mig och försökte förklara något fullständigt obegripligt. Han skrev bl.a att A=A+1 vilket trotsade mina matematiska kunskaper. Nästa lördag satt han där åter i tidningen med en massa konstiga formler. Jag rådfrågade min kompis Rolf. ”Det är dataspråk”, var svaret.

28 LÖRDAGS/EXTRA 25 januari 1986

Basicskolan — lektion nr 1

Den här veckan startar jag med en åtta veckors kurs i grundläggande Basicprogrammering. Jag kommer också varje vecka försöka att ha ett program i matematik, som många har efterlyst.

Hem DATORER

Av Christian Lindeberg

Naturligtvis kommer jag också att svara på brevfrågor. Jag börjar med en brevfråga och en läsare från S Sandby har en del frågor, som är gemensamma för många av er. Läsaren har en VIC-64 med bandspelare och han har följande frågor. Han hittar inte tecknet för £ på sin dator. Anledningen till att du inte hittar tecknet beror på att man behövde den platsen när datorn skulle utrustas med å, ä och ö. Ö finns i stället för £. Du skriver tyvärr inte varför du vill ha fram ett pundtecken så jag kan inte ge dig en alternativlösning.

Registerprogram

Nästa problem är ett personregisterprogram skrivet för disk. I programmet finns en mängd rader med OPEN-satser, som läsaren försökt att översätta till bandspelare utan att lyckas. Jag förutsätter att programmet är med sekventiella filer. Raden måste se ut så här t ex

1000 OPEN 2,8,2,"NAMN,S,R" eller
2000 OPEN

för att skriva till band.

Du måste tänka på att bandspelaren måste vara framspolad till rätt ställe.

Utan ljuspenna

Läsaren vill också ha ett program, där han kan rita med datorn utan att använda ljuspenna. Det är svårt att göra ett enkelt program för att rita. Det finns en del utmärkta program att köpa, t ex "Blazing Paddles", "Paint Magic", "Koala Painter" och "Doodle". Till alla dessa program kan du använda joystick. Min favorit av dessa program är "Doodle".

Sista frågan gäller namnet på programmet, som jag talade om i artikeln den 4 januari. Det var "Little Computer People", som finns både till disk och bandspelare. Diskversionen har många fler möjligheter. Det är bara i diskversionen, som man kan spela spel med datagubben.

Nu över till Basicskolan lektion ett.

Den viktigaste knappen på datorn heter RETURN, ENTER eller NEWLINE

ARBETET. Citationstecken måste alltid vara med då man vill ha utskrivet bokstäver och tecken. Finns inte något citationstecken så tror datorn att det är siffror den skall skriva ut. Pröva genom att skriva PRINT ARBETET och tryck på RETURN. Datorn svarar nu med siffran noll. Ytterligare förklaring kommer i nästa artikel.

Radnummer

För att kunna köra ett program i Basic så måste datorn veta i vilken ordning den skall utföra saker och ting. Detta hjälper man datorn med genom att använda radnummer mellan 0 och 65535. Normalt brukar man använda sig av var tionde siffra med början på siffran 10. Alltså 10, 20, 30 och så vidare. Nästa instruktion vi skall använda är GOTO, som är ett ovillkorligt hopp. Datorn hoppar till den rad, som står efter instruktionen GOTO.

Skriv följande lilla program.

10 PRINT "ARBETET"

”Det används i datamaskiner, jag har en som du kan köpa om du själv vill börja programmera.”

Jag inköpte hans VIC 64 - han skulle själv uppgradera till monstermaskinen VIC 128. Nu blev det många timmar med att lära datorspråket. Snabbt insåg jag att datorer måste vara framtiden. Jag inköpte därför Malmö museums nästan första dator. Fotoavdelningen hade hunnit före mig med två veckor genom inköp av en dator för sin fotosamling.

År 1990 kunde vi visa en stor vikingautställning på Malmö museum. I utställningen stod tre datorer med mitt specialkomponerade vikingaspel. Det blev en trängsel kring maskinerna. På den tiden var datorer tämligen sällsynta. Själv hade jag dock fyra olika hemma vilket gjorde att mina tre barn plötsligt hade fått många nya skolkamrater som gärna satt hos oss och spelade dåtidens avancerade!!! datorspel.

Hela hans liv är datorer

Arbetets dataexpert Christian Lindeberg har blivit veteran på unga dar - nu firar han tioårsjubileum i spalterna

Christian Lindeberg som ung datagení ...

...och i dag som 20-årig veteran på området.

Men att få datorer accepterade på Malmö museum var inte lätt. En av mina medarbetare brukade t.ex. presentera mig för sina besökare när man kom in i mitt arbetsrum som ”Och här sitter min chef med sin leksak!” Även museinämnden var skeptiska. Som tjänsteman satt jag med på deras möten. Så sent som år 1992 yttrade en av politikerna följande efter att ha hört Konstmuseets intendent framföra planerna på utvidgande av datoranvändningen för konstsamlingarna. ”Jag tycker detta är bortkastad tid att lyssna på. Datorer är bara en nutidsfluga som snart kommer att försvinna!”

Tack Christian för att du lärde mig datorprogrammering!

30 okt 2021

Vi har ju bara tryckt upp den svenska boken i en liten upplaga så den finns inte ute bland andra bokhandlare. Förutom Limhamns bokhandel kanske vi lägger ut den på ytterligare någon Malmöitisk bokhandel. Vi har också kommit ut med en begränsad upplaga på danska men satsar i stället på den engelska upplagan som nu också ligger tryckt. Ämnet, som handlar om nordisk vikingatid, är ju av internationellt intresse och jag vill därför sprida denna helt nya bild av skandinaviskt vikingatid som vi nu fått ett helt nytt och fullständigt unikt samtida källmaterial till.

31 okt 2021

Det händer att Christina och jag känner för att gå på safari. Vi har ju en spännande skånsk djungel som granne; ”Trädgårdspaletten”.

1 nov 2021

Förr i tiden hade gästgiverierna en viktig samhällsroll utöver mat- och logiverksamhet. Man var skjutshåll där hästar skulle bytas och man var mellanstation med långväga varor. Detta kan vi följa alltsedan 1200-talet. Vad det gäller Hurva anrika gästgiveri mitt i Skåne kommer jag faktiskt senare i denna vecka att få uppleva detta historiska transport- och förmedlingssätt. Dåtida parhästar har dock ersatts av betydligt fler dolda hästar under motorhuven.

Det hände sig nämligen i dag att min gamle arkeologvän från Malmö museer Torkel Möllerström, numera sedan länge en Blekingebo, fått reda på att min familj i veckan ska ha sitt årliga, stora gåsagille på, som alltid, Hurva Gästgivaregård. Nu visade det sig märkligt nog att även hans egen familj ska ha sitt stora gåsagille där - och på samma dag. Dock mötas vi icke; det är fyra timmars mellanrum mellan de två gillena. Eftersom han ska få två av min böcker om ”Vikingakungens guldskatt” kommer jag därför inte att lämna in dem till dyr försändelse via PostNord. Istället lämnas de av mig in på denna gamla ”skjutsstation” för vidare överlämning av ”skjutsstationspersonalen” till senare anländande gåsamiddagsgäster för vidarebefordran till Blekinge.

Tala om levande skånsk kommunikationshistoria!

6 nov 2021

Så har vi åter firat Mårten gås i familjens sällskap. Tionde året på Hurva gästgivaregård. En helt otrolig plats nästan mitt i Skåne.

6 nov 2021

Nedanstående är bra skrivet Tomas Sielski. Under de år vi arbetat med detta material om drottningens far som motståndsman har jag förvånats över hur lätt det är i vårt samhälle att ge helt felaktiga bilder av historiska förlopp och medvetet utnyttja sådana ”sanningar” i tvivelaktiga syften.

Tomas Sielski:

Efter fyra års intensivt detektivarbete har vi nu fått möjlighet att offentliggöra det mytomspunna kontraktet mellan affärsmannen, tillika drottningens far, Walther Sommerlath och den judiske fabriksägaren Ernst Efim Wechsler. Kontraktet förväntas bli en mindre trevlig överraskning i vissa kretsar men samtidigt en mycket efterlängtad nyhet i andra. För Walther Sommerlath innebär det en sorts upprättelse samtidigt som sensationalism och tabloidjournalistik får sig en rejäl törn.

I korta drag kan man beskriva avtalets upplägg som en välplanerad bytesaffär. Sommerlath hjälper medvetet och aktivt en statslös affärsman att dels fly Nazityskland, dels behålla

EXPRESSEN

START SPORT PREMIUM PLAY NÖJE KULTUR LEDARE DEBATT KLIMA

andra världskriget och beklagar de två vitt skilda läger som uppstått i debatten.

– Jag skulle inte utan vidare gå ut och anklaga Sommerlath för att vara en hänsynslös person som utnyttjade judar i ett trängt läge. Å andra sidan har inte heller drottningens tolkning något stöd i det källmaterial som jag känner till.

IT-chefen Tomas Sielski i Malmö, tillsammans med släktingen Pawel Minakowski i Tyskland, är teamet som grävt fram de nya uppgifterna.

Han forskar i första hand om sin egen polsk-tyska släkt, men den berättelsen har i flera stycken kommit att flätas samman med familjen Sommerlath.

EXPRESSEN I DAG

Hittat: Avtalet om Walter Sommerlaths nazistaffär

delar av sin förmögenhet – något som egentligen är omöjligt för de flesta judiska affärsmän som befinner sig i samma situation och är helt utlämnade åt den nazistiska regimen.

I vågskålarna ligger de två männens och deras familjers liv. Sommerlath och Wechsler måste ha litat på varandra till hundra procent då de klarar av att hålla den nödvändiga och mycket riskabla kontakten i en tid med ytterst begränsade kommunikationsmöjligheter och dessutom på två olika kontinenter medan affären håller på att förberedas mellan år 1937 och 1939. De gör detta i länder som styrs med järnhand av diktatorerna Getulio Vargas, president i Brasilien, och Adolf Hitler, rikskansler och diktator i Tyskland.

Dagens artikel i Expressen är enbart en introduktion till historien om den riktige Walter Sommerlath. En spännande fortsättning följer med fler avslöjanden om Sommerlaths liv före och under andra världskriget.

Sist och inte minst vill vi tacka Hotel Diplomat Stockholm i Stockholm. Många möten som rör detta projekt ägde rum på detta fantastiska hotell. Personalen i restaurangen och receptionen gjorde allt för att göra varenda vistelse till den bästa.

Slutligen vill jag tacka min dotter Julia som under sina förberedelser till Magnus Hinderots SO-prov om andra världskriget (Bergaskolan Grundskola) hjälpte mig att sortera dokument från 30 & 40-talet och hittade då en ledtråd som så smått ledde till upptäckten av kontraktet mellan Walther Sommerlath och Ernst Efim Wechsler.

Vi som arbetar med detta spännande projekt är Sven Rosborn, Tomas Sielski, Ewa Sielski, Paweł Ben Minakowski, Terese Isacson och Pontus Weman

7 nov 2021

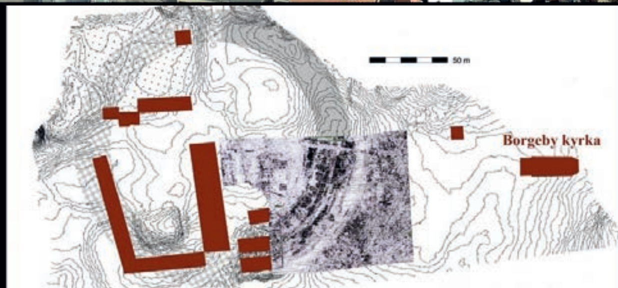
Ett foto från Kulladal i Malmö säger allt! IFK Göteborg - Malmö FF 0-2.

8 nov 2021

Var i dag i Lund och höll ett föredrag för Lunds SBF om Harald Blåtand och om den nyupptäckta texten till handskriften ”Gesta Wulinensis”, författad av Haralds egen präst Avico. Presenterade givetvis ur ”Gesta Wulinensis” det äldsta kända omtalandet av Lund från 974 och om den ringborg som Harald Blåtands lillebror Toke uppfört i Lund och som troligtvis avtecknar sig som en halvcirkel i gatunätet, se bild. Passade också på att berätta om hur Styrbjörn från sveariket efter Haralds död 985 tog sig till Tokes borg Borgeby i Skåne. Bilden visar rester efter denna ringborg som avslöjats vid markradarundersökningar och arkeologiska undersökningar.

"En storman vid namn 'Biyrn' skulle stanna i fästningen (Jomsborg) *men han tog 24 skepp och seglade till 'Schonen'.*
Vid den tiden förberedde 'Biyrn', när han var gäst hos 'Tukki' i fästningen 'Burgerbau' en expedition mot 'Szwitow's kung 'Eirik'."

Drygt 80 åhörare hade mött upp och ett tjugotal av dessa passade på att köpa boken ”Vikingakungens guldskatt” som berättar om dessa helt nya källor till Skånes/Danmarks 900-tals historia. Nästa liknande föredrag blir i Ljungkyrkan i Höllviken den 16 nov 14.00.

9 nov 2021

I lördags var min familj på stor Gåsamiddag som traditionellt sedan tio år tillbaka hålls på anrika Hurva Gästgivaregård. En timme efter det vi lämnat en fantastisk fest anlände min sedan 1966 gamle vän Torkel Möllerström från Blekinge med sin familj för också ett Gåsagille

på samma plats. Han fick här av personalen min bok ”Vikingakungens guldskatt”, se fotot överst till vänster.

Förr var ju gästgiverierna också poststationer för hästburna transporter. Detta fungerar uppenbart fortfarande på Hurva gästgiveri trots att hästarna nu sitter under motorhuvarna. Av övriga bilder att döma fick Torkels familj samma positiva upplevelser som vi alltid får på Skånes bästa, historiska gästgiveri.

9 nov 2021

På tal om ett inlägg om Borgeby slott i Skåne och den ringvall från sent 900-tal som finns här och som jag omtalat i ett inlägg på denna sida i går:

Redan på 1980-talet hade jag en utgrävning på borgplatsen och senare arrangerade Anders W Mårtensson, chef på Kulturen i Lund (han och jag satt då i stiftelsen för Borgeby), en utgrävning som avslöjade en senvikingatida silver/guldsmedja inne i borgen. Detta stämmer ju med att det varit en kunglig anläggning under Harald Blåtands tid. Handskriften ”Gesta Wulinensis” från ca 990 omtalar ju dessutom att den landsflyktige Björn från Sveariket sökte upp Haralds lillebror Toke år 985 i *”fästningen Burgerbau”* (Borgeby) i Skåne.

Anders Ödman har, liksom jag, under lång tid intresserat sig för Borgebys slott och dess historia ner i senvikingatiden. För att få en bättre bild över ringvallen och den tidiga borgen arrangerade Anders år 2015 en georadarundersökning. Den gav det resultat som översiktsbilden i artikeln till denna tråd för en dag sedan visar. Min film här berättar om hur detta spännande arbete för att dokumentera denna ringborg gick till:

13 nov 2021

Christina och jag satt i kväll och kopplade av till några glas vin. Dock säkert inte av sådan klass som min kusin Jan Rosborn i Stockholm säkert brukar servera. Imponerande käre kusin! Du som jag gillar tydligen att hålla föredrag - men i helt skilda ämnen!

Kul att gamla skeppet Norrtelje kom med i bakgrunden på bilden. Ombord på det skeppet vid kaj lördagen den 31 maj 1969 avnjöt jag under min militärtjänstgöring en middag med gott vin tillsamman med trevliga personer.

Läs här mer om min vinkännare till kusin!

9 maj 2020

14 nov 2021

Per Erik Willö var en konstnär som växte upp i Husie i Malmö. Han gjorde en stor skulpturgrupp med miljöer och personer från sitt barndoms Husie. Malmö stad köpte in hela denna stora samling och när man visade den i Husies församlingssal året 1994 passade jag på att intervjua Per Erik. Jag har sammanställt dessa ljudband med bilder av de skulpturer och det liv i Husie som han då berättade om. Klicka här för att höra Per Erik så hittar ni fem videoavsnitt som tar er tillbaka till 1930-talets Husie!

15 nov 2021

En medlem på ”Den skånska historien” tog i går kontakt med mig och bad att få tips på hur hon skulle gå till väga om hon ville fördjupa sig i släktforskning. Jag kunde hänvisa henne till mina 23 gratisvideos på 12-15 min vardera om hur man släktforskar som jag gjorde för sex år sedan och lade ut på Youtube. När jag kollade upp sidan visade det sig emellertid att Youtube på senare tid krånglat till det. Fick därför i dag bygga om hela sidan. Klicka här för att komma till kursen!

Där ser man nackdelarna med digital information. Plötsligt ändras några detaljer och så fungerar inte längre det man lagt ut. Ändå kul att att man varit inne en väldigt massa gånger på de olika videofilmerna.

Brinner det en ännu inte upptäckt släktforskareld i dig finns länken här nedan. Dock en varning: du kan bli fast för livet!

16 nov 2021

Var i dag nere i Ljungkyrkan i Höllviken och höll ett föredrag om min bok om Harald Blåtand. Min gamle skolkamrat från första klass på Rörsjöskolan Gert (Uno) Gustafsson hade bjudit in mig. Här ser ni skolklassen 1958. Själv står jag längst bak längst till höger.

22 nov 2021

Jag skrev följande om detta foto i Malmömagasinet för 16 år sedan:

Fotografiet denna vecka är taget från andra våningen av Dahlgrenska stiftelsens pampiga slottsliknande byggnad i Rörsjömarken. Kanske är det en av de nyinflyttade äldre damerna som bebodde detta hus som ses promenera till höger. Den grusiga väg hon går utmed är Drottninggatan och vägen som går till höger om kanalen är Exercisgatan. Avsaknaden av

träd inne på Dahlgrenskas tomt anger året till strax efter 1903.

Skuggorna är långa, det är tidigt på morgonstunden. Kanalen ligger glänsande. Man skulle kunna tro att vattenytan speglar en idyll. Så lätt ett fotografi kan ljuga. Samtida berättelser vittnar i stället om all den orenlighet och den stank som kanalen avgav vid denna tid. Stadens avloppsrör mynnade ju rakt ut i vattnet. Till höger, hitom den stora fabriksbyggnaden, når Malmgatan fram till Exercisgatan. Det ska fortfarande dröja många år, fram till år 1934, innan Carolibron slogs för att förbinda Malmgatan med gamla staden. Vid brons landfäste mot den gamla staden uppställdes stridsvagnshinder, att rullas ut och blockera med i händelse av krig. Dessa ihåliga betongklossar var ett kärt tillhåll för Malmös uteliggare under 1960-70-talen.

Bron i bakgrunden är Schougens bro, en av Malmös äldsta kanalbroar om nu än i ombyggt tillstånd. Redan när kanalen grävdes runt år 1810 slogs en bro med stenvalv på denna plats. År 1884 byggdes den bro som skymtar på bilden, en svängbro. Skeppen skulle kunna komma in i kanalen. Broarna skulle därför kunna lämna passage för större båtar. I fotografiets nedre högra del ses två höga träbryggor gå ut i kanalen. Här ankrade de många segelskepp som i skytteltrafik kom med tegel från tegelbruken på Ven. Upplagsplats för teglet var nämligen den gamla gasverkstomten till höger.

På andra sidan kanalen, till vänster på fotot lade också skepp till. Ett ögonvittne berättar från 1880-talet:

”På hörnet av Södra och Östra promenaden var det ett kalkbruk. Där var gamla gubbar som arbetade. Min far arbetade där. Det var en mycket stor ugn där man lade varannan stapel kol, varannan kalk. När kolen var nedbränd var kalken bränd. Sedan skulle den släckas. Kalken kom från Limhamn; de seglade hit.”

När fotografiet tog fanns dock inget kalkbruk kvar här i fotots nedre vänstra hörn. En fabrik fanns däremot i kamerans blickfång - fotografiets högra sida domineras av en stor fabriksbyggnad. Än i dag vittnar här en gata om vad som tillverkades i detta område – Porslinsgatan. Och inte bara porslin. Bakom fabriksbyggnaden, på andra sidan Östra Förstadsgatan, låg minsann en stor tändsticksfabrik. Dåvarande lillpågen Fritiof Olsson berättar långt senare:

”På andra sidan kanalen låg en bondgård. Snål-Wilhelm sålde tomter till tändsticksfabriken. Den gick inte många år. Den sålde svavelstickor i buntar till alla handlare. Porslinsfabriken blev också byggd på Östra förstaden. Den är nedlagd för många år sedan.”

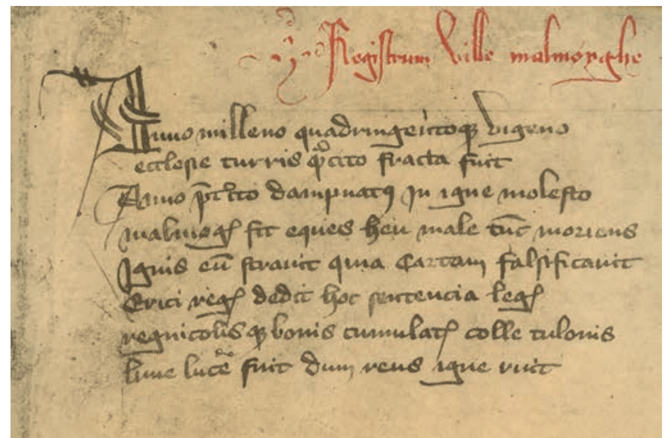
Malmö Porslinsfabriks grundare, Anders Casper Holm, var ansedd företagare, diplomat och medlem i stadsfullmäktige. År 1873 inköptes ett stort markområde vid Östra Förstadsgatan och en väldig fabriksanläggning uppfördes på kort tid. Här fanns två maskiner som tillverkade porslinskoppar, tio tallriksmaskiner, sexton brännugnar m.m. Redan år 1875 var 127 personer anställda. Följande år gick alltsammans omkull. De våldsamma och snabba investeringarna hade knäckt bolaget. Konkursen var ett faktum. Det var dock en angenäm sådan. Tillgångarna var större än skulderna.

23 nov 2021

Det hände sig sommaren 1420 att man till Malmö rådhus, då beläget direkt norr om S:t Petris kyrkogård och kyrktorn, inköpte en pergamentbok med en stor mängd blanka sidor. På första sidan skrev man med rött bläck dess namn: ”Registrum ville Malmöyghe”. Se bilden. Boken blev Malmös medeltida s.k. ”tänkebok”.

Pergamentboken har påbörjats av stadsskrivaren Aage Jensen. I boken skulle man under lång tid framöver komma att skriva av alla viktigare dokument som rörde stadens historia. Här finns t.ex uppgifter om hantverksskrån, fastighetsköp och förhandlingar på rådhuset. Flera av originalen till bokens uppgifter har gått förlorade. Boken finns nu på Malmö stadsarkiv.

Det hela började emellertid nog med ett präktigt brak! På första sidan har nämligen

Aage Jensen gjort anteckningen som visas på bilden. I översättning från latinet lyder den: *”År 1420, hur hastigt nedstörtade icke kyrkans torn.”* Jag har kunnat konstatera efter kvarvarande lämningar av det äldsta tornet i S:t Petri kyrka att detta störtat åt nordväst, alltså troligtvis strax utanför skrivarens fönster. Vilken skräckupplevelse, dokumenterad som den första posten i Malmös år 1420 nya historiebok.

I boken har stadsskrivaren Aage också sammanfattat varför man skapat denna ”tänkebok”. I Einar Bagers översättning från latinet läser vi följande vackra rader:

”Som sädeskorn av skilda slag
att framtas vid behovets dag
sin tid i bingen vänta,
så vad som gjorts av gode män
på bokens blad bevaras än
av orden som vi pränta.
Här deras namn förtecknas må
som ha åt stiftelserna så
donerat gods och ränta.”

25 nov 2021

Satt och sorterade i mina gamla filmer. Hittade då denna lilla dokumentär om den katastrofala översvämningen i Malmö 31 aug 2014. Klicka här för att se filmen! Vad jag då inte visste vara att ca 1750 meter från filmplatsen förstördes i samma stund ett unikt vikingafynd som en gång legat i Harald Blåtands grav i Wiejkowo norra Polen. Jag har i år skrivit om detta i boken ”Vikingakungens guldskatt”. Här följer ett utdrag av texten om skrinet:

”Nu är det alltså så lyckligt att vi med säkerhet vet att farmodern haft med sig skrinet när hon lämnade Polen år 1988. Detta finns noga förtecknat bland de av polska staten stämplade tillåtna föremål som fick lämna landet. Det som gör att vi med säkerhet kan knyta skrinet till Harald Blåtand och till hans grav är emellertid Michael Sielskis beskrivning från 1950-talet av föremålen som han år 1945 tog från graven. Han skriver nämligen om de många silvermynten som man hämtade från graven:

”Mynten fanns i det fina skrinet gjort i elfenben med guldornament som vi nu har i vårt sovrum.”

Det är således ingen tvekan om att vi här står inför ett praktskrin som funnits i graven och som därför bör ha tillhört Harald Blåtand personligen.

Vad hände då med det skrin som Tomas Sielskis farmor tagit med sig från Polen till Malmö i Sverige? En jakt efter skrinet igångsattes givetvis genast år 2015. Var fanns skrinet? Efter ett långt sökande i farmoderns nedpackade, stora kvarlåtenskap kunde det konstateras att skrinet var borta. Nu avslöjades emellertid en tragisk och fullständigt närmast osannolik historia. Skrinet hade bevisligen stått i hennes lägenhet. Flera familjemedlemmar kan intyga detta. Efter farmoderns död hade emellertid en del av de saker som funnits i lägenheten stoppats ner i några stora papplådor och placerats i ett källarutrymme till det höghus där hon bott.

Den 31 augusti 2014, bara ett halvt år efter hennes död, inträffade en stor katastrof i Malmö. Ett våldsamt skyfall dränkte stora delar av staden. Bilar fick överges på motorvägarna när vattnet steg över biltaken, källare översvämmades – så också källaren i det hyreshus där man förvarade en del av farmoderns efterlämnade saker. Vid upprensningen av källaren rådde brådska och vattenskadade papplådor kastades därför oöppnade i containers vilka sedan kördes till Malmös värmeförbränningsanläggning. Det är således högst troligt att Harald Blåtands unika skrin slutade som upphettat vatten i Malmös kommunala värmeledningar!”

Hade jag, när jag gjorde filmen, känt till skrinets existens så nära den plats där jag själv bor hade detta fullständigt unika föremål med stor sannolikhet funnits kvar i dag. Man kan gråta floder av tårar!

26 nov 2021

Så har också den danska drottningen via Bo som vi samarbetar med fått ett exemplar av min och Tomas bok (på danska). Det svenska kungahuset har den ju redan på svenska och engelska.

”Bo Jørgen Nielsen:

Fik brev fra Dronningen i dag via privatsekretæren. Hun takkede for bogen Vikingekong-

ens Guldskat som jeg gav hende sidste fredag via hendes søster Benedikte. Det glædede hende meget at modtage bogen."

27 nov 2021

Den danska utgåvan av vår bok är nu ute hos danska bokhandlare. Den svenska upplagan är nästan slutsåld trots att vi inte lagt ut den till svenska bokhandlare.

Indtast søgeord

FORSIDE > BØGER > DANSKE BØGER > NORTHEAST GERMANY

Vikingekongens guldskat : om opdagelsern af et mistet manuskript, Harald Blåtands grav og Jomsborgs beliggenhed

(bog, indbundet, dansk)

Forfattere: **Sven Rosborn, Tomas Sielski**

Forlag: Rivengate
Format: **Indbundet**
Type: **Bog**
Sprog: **Dansk**
ISBN-13: **9789198678024**
Udgave: **1. (01-11-2021)**
Oplagsdato: **01-11-2021**
Sideantal: **364**
Indbinding: **Indbundet**

27 nov 2021

I dag var Anders Hansson, riksdagsman för södra Skåne och ålderman i S:t Knuts gille i Skanör & Falsterbo hemma hos mig. Han hämtade en låda med min och Tomas Sielskis bok ”Vikingakungens guldskatt”. Jag kommer att på Knutsdagen den 7 januari hålla ett föredrag om danskt 900-tal under det medeltida gillets traditionella årssammankom

1 dec 2021

I min digra privata skånska tryck- och boksamling finns åtskilliga mycket gamla nummer av tidskriften ”Byahornet”. Det var Moje Biarner som år 1942 kom på att skapa denna tidskrift med genuint kulturhistoriskt Skånematerial. Från sin skrivarlya i Skåne Tranås skapade han tidskriften som fortfarande är gångbar runt om i landskapet.

Egentligen lades grunden till att vilja sprida skånsk kulturhistoria redan 1928 då Moje startade Bokförlaget Scania. Även många alster från detta förlag finns att fördjupa sig i via mina bokhyllor. Sedan länge är det numera Bertil Wilhelmsson som i egenskap av redaktör greppat tag i detta anrika byahorn och han

låter det fortfarande ljuda i brevlådorna fyra gånger om året.

Själv har jag under senare år fått möjlighet att skriva ett antal artiklar i tidskriften. I dag fick jag senaste numret med bl.a. min artikel om Borgebys medeltida slott vid Löddeå.

3 dec 2021

Har nu sammanställt mina inlägg på FaceBook under året 2014 till en pdf-fil. Många av inläggen handlar om Malmös och Skånes historia och med blåfärgade, klickbara länkar har jag hänvisat till många artiklar som fördjupar texten på inläggen. Bilden är från en av mina guidningar av Baltiska utställningen under hundraårsminnet 2014. Klicka här för att läsa!

4 dec 2021

I går ställde jag frågan vilken av punkterna på kartan som visar platsen för Malmös äldsta sjukvårdsanläggning. Svaren på frågetävlingen var intressant. Flest gissade på nr 1 i Kungsparken, därefter kom nr 5 på Stortorget. Endast en hade dock rätt, nr 9 vid Östergatan. Om detta kvarter där detta 1200-tals sjukhus låg har jag i dag lagt ut min artikel från året 1990. Klicka här för att läsa den!

Här är listan i tidsföljd på sjukhusinrättningar i Malmö city:

9. S:t Gertrudsstiftelsen från 1200-talet. Dessa sjukhus låg alltid i dåvarande städernas utkant. Den äldsta staden Malmö sträckte sig utmed Adelgatan från Kockska huset österut till Östergatans korsning vid Kattesundsgatan invid Caroli kyrka.

5. Helgeandshuset som är belagt på 1300-talet och som på 1470-talet blev kloster med sjukvård.

6. S:t Jörgens spetälskesjukhus och kapell.

4. Franciskanernas äldsta kloster från 1410-talet med sjukvård.

1.Franciskanernas yngre kloster från 1480-talet med sjukvård. Efter reformationen på 1530-talet blev detta Malmös enda sjukvårdsinrättning.

8. Malmö hospital som ersatte nr 1 när detta revs år 1675. Fungerade fram till 1928.

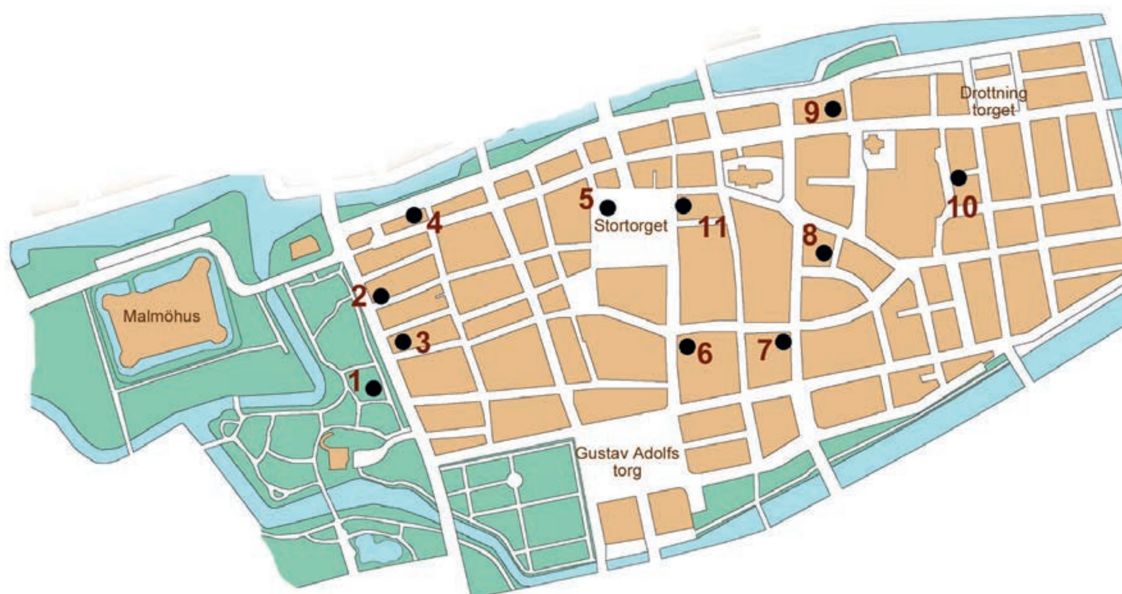
10. Sjukhuset i det s.k. Rännemästarebostället vid Humlegränden, gård VIII i kvarteret Humle på 1780-talet.

11. Epidemisjukhuset för det inkallade ”Lantvärnet” 1808 framåt inrymt i rådhusets övre våningen.

7. Sjukhuset i Skjutsstallgården 1838-1843.

3. Allmänna sjukhuset 1857 – 1896.

2. ”Lilla sjukhuset” 1880 – 1896 blev ett sjukhus för födande kvinnor. 3-våningshuset står fortfarande kvar på Jakob Nilsgatan 19.

7 dec 2021

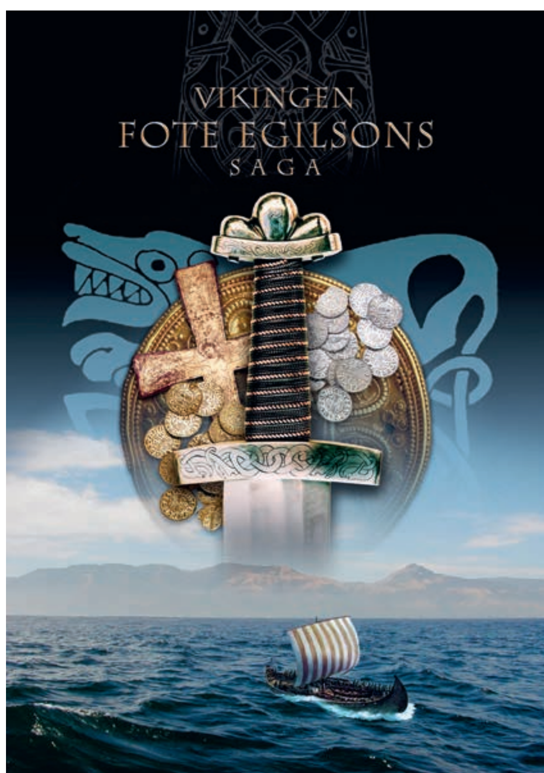
Om jätten på den danska ön Läsö under vikingatiden skrev jag år 2010.

Jag beslöt nämligen då att Fotevikens Museum skulle komma ut med en s.k. faktaroman om vikingatiden. Vi hade nämligen blivit irriterade på att när man publicerade vikingaromaner i Sverige skulle alltid Birka och Mälarområdet vara med, aldrig de danska områden som nu är svenska. En faktaroman är en roman där man återger historiska fakta som de berättas i det äldre källmaterialet men man har parallellt med detta lagt in en fiktiv romanfigur. Denne hamnar i de situationer som berättas i källorna men har sitt eget, fiktiva liv i dessa berättelser och kan aldrig ändra de historiskt belgada berättelserna.

Jag åtog mig uppdraget att skapa romanfiguren Fote medan andra, bl.a. historikern Karl-Fredrik Wasén på Fotevikens Museum plockade fram alla de episoder från gamla isländska texter som jag skulle se till att Fote hamnade i. Eftersom vi får följa Fote under hela hans levnad från 910-talet till hans död på 960-talet skulle också händelserna som han var med om komma i rätt tidsföljd. Miljöerna som beskrivs i boken är hämtade från arkeologisk kunskap men också från de äldsta isländska skrifterna.

Karl-Fredrik lade ner ett stort arbete med detta historiska källmaterial. Boken är alltså baserad på mängder med material från dåtida isländska berättelser.

Fote hamnar som ung i Hök högbyxas skeppslag och på väg till Halör efter att ha lämnat Limfjorden landar man en kväll på Läsö. Vad som händer här kan ni läsa om ni klickar på länken nedan. Berättelsen om jätten på Läsö är hämtat från Lejrekrönikan från slutet av 1100-talet. Givetvis har boken ”Vikingen Fote Egilsons saga” också med berättelser från Skåne, bl.a. från Halörs marknad vid Höllviken, från Uppåkra och från Ale stenar. Boken om Fote trycktes endast i en begränsad upplaga och såldes endast på Fotevikens museum. Själv har jag bara kvar några få kartonger.

Läs om besöket på Läsö här!

11 dec 2021

Vilken bragdmatch som svenska damlandslaget i handboll gjorde i kväll mot Norge i handbolls-VM! En riktig nagelbitare. Låg under med två mål när det var mindre än två minuter kvar och matchen slutar 30-30. Fantastiskt!

12 dec 2021

Visste ni att den skånska flaggan kanske har sitt ursprung från Fosie i Malmö?

År 1896 fick Malmö sin ryttarstaty av Carl X Gustav. Fem år senare ville inte Helsingborgarna vara sämre och då fick man sin egen ryttarstaty, denna gång över Magnus Stenbock som slog danskarna vid Helsingborg 1710. Jag satt och läste tidskriften *”Hvar åttonde dag”* för den 20 okt 1901 som berättar om detta. När jag bläddrade lite längre fram dök den 21 april 1902 dödsrunan över historieprofessor Martin Weibull upp. Vad jag inte visste var att han var en av de aktiva initiativtagarna till dessa statyer. Ni kan läsa om detta på bifogade sidor av tidskriften.

Martin Weibull bildade år 1866 *”De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening”*, en förening som fortfarande existerar och ger ut *”Ale. Historisk tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge.”*

MARTIN WEIBULL †.

Martin Julius Johan Weibull, Professor i historia vid Lunds Universitet, afled plötsligt därstädes den 17 April träffad af hjärtslag. Född 1835 i Landskrona samt son till Postmästaren därstädes och dennes maka, född Såthe, blef W. student 1853 hvarefter han med raska steg gick den vetenskapliga banan framåt. Utnämnd till Professor 1877, har W. vid sidan af sitt lärarekall utöfvat ett lika framstående som mångsidigt skriftställarskap, hvarjämte han äfven var kommunalt intresserad.

Känd är den verksamhet han utvecklat till hedrande af historiska minnen genom resande af statyer, och det torde vara väsentligen hans förtjänst, att Carl X:s staty i Malmö, Tyge Brahes å Hven och Stenbocks Helsingborg kommit till stånd, liksom det också var på hans initiativ, som minnesstenen restes öfver slaget vid Lund.

Weibull sörjes närmast af maka, f. Winberg, samt af fyra söner och två döttrar.

Foto. Jonn, Lund.

Han var också med att ta initiativet till att införa den skånska flaggan. Martins yngre bror Mathias var lantbrukare och drev Sofieholms gård i Fosie församling i Malmö. Enligt Martin Weibulls son, historieprofessorn Lauritz Weibull, var Mathias den förste som använde den rödgula korsflaggan. Det berättas att han hittat en gammal dansk flagga på sin vind där det vita korset gulnat och att detta gav honom idén till det som i dag är en av Skånes symboler.

17 dec 2021

Är skånskan ett språk eller en dialektform? Om det skulle vara ett språk är det förunderligt hur många närmast obegripliga varianter det har funnits. Själv kommer många av mina gamla släktingar från Göinge och jag kan här föra ner anorna till mitten av 1500-talet. När vi hade släktträff på Fotevikens Museum för många år sedan och skulle sjunga en typisk Göingesång hängde jag knappt med.

Vill ni höra en berättelse på göingska så här i juletid kan jag rekommendera Göingetomtens julfunderingar från 2017. Den är textad så att ni lätt kan följa med. Undrar om mina 1500-tals släktingar hade förstått något av vad som sägs?

Klicka här för att se videon! Glöm inte att sätta på ljudet.

18 dec 2021

I mitt inlägg om skånskan är ett språk eller en dialekt nämnde jag en fest med mina göingska släktingar där sångerna inte var helt lätta att följa med i för mig som sydvästskåning. Hittade en filmstump om detta. Klicka och försök tyda.

19 dec 2021

Årtal i Öresundsstädernas äldre historia!

Direkt efter det att vi grundat Fotevikens Museum år 1995 skapades en dataavdelning som skulle arbeta med att bygga upp stora databaser, användbara för de som var intresserade av Skånes historia. Eftersom vi var det enda museet söder om Kalmar som arbetade med bl.a. marinarkeologi skapades ”MIR” (Marinarkeologiskt inventeringsregister), en detaljerad katalog på

över 1300 vrak utmed Skånes kust. Men under flitiga medarbetares hjälp växte snart också andra databaser med historiskt material fram.

Vi beslöt därför att börja offentliggöra dessa genom att lägga ut dem på vår Internetsida under rubriken ”Kunskapens bok”. En av databaserna var en årtalsredovisning av Öresunds alla medeltidsstäder. Med enormt tålamod kunde dessa städers historia successivt tas fram på museet genom många kunniga personer insamling av fakta från mängder med böcker. Ni kan ta del av denna 1990-talets satsning genom att klicka på den här länken!

(Ett tips: ni kan sedan klicka på den lilla bakåtpilen under bokuppslaget om ni vill komma till många andra öppna historiska databaser från Fotevikens Museum.)

20 dec 2021

Börjar minsann bli lite julaktigt i huset!

21 dec 2021

Julen för exakt trettio år sedan. En lycklig tid även om ingen, varken Anne, Mats eller Magnus, längre trodde på tomten.

23 dec 2021

Det traditionella julölsdrickandet hos oss när julgröten ska röras. Må ni alla få en fin julefrid

25 dec 2021

En trevlig julafton med familjen och som alltid avslutades den på småtimmarna av servering av Janssons i skenet att den 140-åriga fotogenlampan. Lampan inköptes en gång av Malmöarkitekten Axel Stenberg. Hans son, min ingifte morbror Bell Stenberg, hade den sedan på sitt rum i deras

villa Parkhyddan invid Rönneholms herrgård i Malmö under de första åren av 1900-talet. Vilka otroliga berättelser om det dåtida Malmö, helt olik dagens stad, som min morbror kunde berätta. Sådana väcks till liv varje år när jag tänder lampan på julafton.

26 dec 2021

När man talar om Engelbrektsupproret på 1430-talet är det ju svensk historia och inte skånsk/dansk det handlar om. Men Engelbrekt gjorde ju uppror mot den danske kung Erik av Pommern, Malmös store vän. Och under hans krigståg förde han faktiskt en armé år 1436 in i både Blekinge, Halland och minsann också Skåne. Men han gav upp vid bron över Rönneå invid skånska Luntertun (nuvarande Engelholm).

I denna berättelse har jag följt hans uppror i tidsföljd. Först på slutet hamnar han under en kort tid här nere i söder.

Ni kan följa hela upproret genom att klicka här! (Klicka sedan på förstoringsglaset föra att minska texten till lämplig storlek)

27 dec 2021

Jan Eskildsen ställde en fråga:

Ærkebiskop Eskil kom som bekendt op at hænge i en kirke, men bagefter fik han doneret en by med mere. På Bornholm siger traditionen, at det var Åkirkeby, men i Åhus kan man på havnekajen se et skilt der fortæller, at det var Åhus og en borg.

Hvis nogen ved hånden har adgang til dokumentation for, hvornår det var ... altså ikke en gang amatørprosa men en regulær primærkilde, må den gerne komme herunder.

God mellemjul!

Sven Rosborn svarade:

Den senare riksarkivarien Ingvar Andersson har 1949 i boken ”800 år i Åhus” beskrivit källäget för denna 1100-tals uppgift. Jag har kopierat den delen i bifogad pdf. Klicka här för att läsa!

Han nämner där att man inte känner varken Åhus eller dess befästning förrän under 1200-talet i bevarat material. Vi har emellertid utdrag från flera tidigare cistercienserhandlingar från 1100-talet från klostret Colbatz i Polen. Här omtalas ”Aeos” redan på 1130-talet. Det står mer om dessa uppgifter i den här artikeln. Klicka för att läsa!